

Avoimen varhaiskasvatuksen kehittäminen Hämeenkoskella

Perheiden tarpeiden kartoittaminen

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosionomi Amk
Sosiaalipedagoginen lapsi- ja
nuorisotyö
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Tarja Kuoppa
Niina Laakso

Lahden ammattikorkeakoulu
Koulutusohjelma

KUOPPA, TARJA,
LAAKSO NIINA:

Avoimen varhaiskasvatuksen
kehittäminen Hämeenkoskella
Perheiden tarpeiden kartoittaminen

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön opinnäytetyö, 62 sivua, 6
liitesivua

Kevät 2016

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia hämeenkoskelaisten lapsiperheiden avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarvetta. Tavoitteena on tuottaa sellaista tietoa, jota toimeksiantaja voi hyödyntää Hämeenkosken kunnan varhaiskasvatuspalvelujen suunnittelu- ja kehittämistyössä.

Tutkimus on tehty kvantitatiivisella menetelmällä, mutta se sisältää myös kvalitatiivisia piirteitä. Aineisto on kerätty kyselylomakkeella. Kysely on suunnattu kaikille Hämeenkosken kunnan lapsiperheille, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Lomake voitiin täyttää sekä Internetissä että paperisena. Linkki lomakkeeseen oli kunnan nettisivuilla. Paperilomakkeita oli saatavilla avoimen varhaiskasvatuksen toimipisteissä sekä kunnan kirjastossa.

Kyselyyn vastasi 16 perhettä. Aineisto on analysoitu sekä määrällisillä että laadullisella menetelmällä. Avoimia Varhaiskasvatus-palveluja käyttäneet perheet hakevat palveluista seuraa ja leikkikavereita lapsille, aikuisia keskustelukumppaneita sekä henkilöstöltä tukea ja ohjausta lasten kasvatuksen kysymyksiin.

Asiasanat: Avoin varhaiskasvatus, osallisuus, vertaistuki,
kasvatuskumppanuus

Lahti University of Applied Sciences

Degree programme in Social Services

KUOPPA, TARJA: Developing of early childhood education in
LAAKSO, NIINA Hämeenkoski
The survey of the requisites of families

Bachelor's Thesis in Social Pedagogy for Work with Children and Young People, 62 pages, 6 pages of appendices

Spring 2016

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to examine the needs of children's early childhood education services for families who live in Hämeenkoski. The aim is to produce information that the client can take advantage of and use in planning and developing of the early childhood education in Hämeenkoski.

The study is produced with a quantitative method containing also a qualitative touch. The material was collected by a survey questionnaire. The survey is aimed for families with children under school age living in Hämeenkoski. The form could be filled in through the Internet-link and as well in paper form. The link to the form was on the website of the municipality. Paper forms were available at the open-early childhood education offices and the municipal library.

Altogether, 16 families responded to the questionnaire. The material has been analyzed with both quantitative and qualitative methods. The families using open early childhood services are expecting friends to their children to play with, peer adults to discuss with and also support and guidance from personnel in fostering their children.

Key words: open early childhood education, participation, peer support, educational partnership

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	2
2.1	Työn tarkoitus ja tavoite	2
2.2	Tutkimuskysymykset	2
3	AVOIN VARHAISKASVATUSTOIMINTA	4
3.1	Avoim varhaiskasvatus osana varhaiskasvatusta	4
3.2	Avoimen varhaiskasvatuksen historiaa Suomessa	6
3.3	Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset ja säädöspohja	8
3.4	Avoim varhaiskasvatustoiminta Hämeenkoskella	10
4	TUTKIMUKSEN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	13
4.1	Osallisuus	13
4.2	Vertaistuki	15
4.3	Kasvatuskumppanuus	17
5	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	19
5.1	Valtakunnallisia tutkimuksia ja selvityksiä	19
5.2	Yliopistojen opinnäytteitä	21
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
6.1	Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset	23
6.2	Tutkimusmenetelmä	24
6.3	Opinnäytetyön tiedonhaku, aikataulu ja aineiston hankinta	25
6.3.1	Kyselylomake	28
6.4	Aineiston käsittely	29
7	TUTKIMUSTULOKSET	31
7.1	Kysymyskohtainen tuloserittely	31
7.2	Tulosten yhteenveto	45
7.2.1	Sosiaaliset suhteet	46
7.2.2	Toiminnan sisältö	47
7.2.3	Henkilökunnan ammatillisuus	47
7.2.4	Valmius ottaa vastuuta toiminnasta	47
7.2.5	Toimeksiantajaa kiinnostavat kysymykset	48

8	POHDINTA	49
8.1	Tutkimuksen luotettavuus	49
8.2	Tutkimuksen eettisyys	51
8.3	Työn merkitys ammatilliselle kehitykselle	53
	LÄHTEET	55
	LIITTEET	63

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on hämeenkoskelaisten lapsiperheiden avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarvekartoitus. Työn toimeksiantaja on Hämeenkosken kunnan päiväkodin johtaja perhepäivähoidonohjaaja. Lähtökohtana on toimeksiantajan toive selvittää lapsiperheiden tarvetta avointen varhaiskasvatuspalvelujen järjestämiseksi. Tavoitteena on saada tietoa, jota toimeksiantaja voi hyödyntää suunnitellessaan ja kehittäessään palveluja. Tarve työlle syntyi, kun kuntaan oltiin rakentamassa uutta päiväkotia. Uusiin tiloihin suunniteltiin sekä päiväkodin että avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan soveltuva ryhmätila. Toimeksiantajamme halusi myös tietää, olisiko mahdollista korvata osa-aikaisen päivähoidon tarvetta avoimen varhaiskasvatuksen toiminnoilla.

Kiinnostuimme aiheesta, koska valmistuvina sosionomeina tarvitsemme paitsi laajaa näkemystä yhteiskunnan tuottamiin palveluihin myös syventymistä eri alojen erityiskysymyksiin. Molemmilla kirjoittajilla on usean vuoden kokemus lastensuojelun alalta, siksi on ollut mielenkiintoista tutustua itsellemme uuteen alueeseen, johon tulemme opintojemme myötä pätevoitymään.

Työ on aloitettu keväällä 2012 keskustelemalla toimeksiantajan kanssa ja tutustumalla aiheeseen. Opinnäytetyön tekijät tutustuivat aiheesta aiemmin tehtyihin opinnäytteisiin, tutkimuksiin ja selvityksiin sekä kävivät opintokäynnillä Heinolassa, jossa perhekeskuskoordinaattori esitteli paikkakunnalla toteutettua Silta-hanketta ja siihen liittyvää perhekeskuksen ja avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa. Perheiden tarpeiden kartoittaminen on toteutettu suorittamalla Internet ja paperikysely keväällä 2013.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

Tässä kappaleessa määrittelemme opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteen. Kerromme myös, mitä toimeksiantajamme haluaa tietää ja esitämme tutkimuskysymyksemme, joiden pohjalta lähdemme etenemään työssämme.

2.1 Työn tarkoitus ja tavoite

Tarkoituksena on kartoittaa lomakekyselyn avulla hämeenkoskelaisten lapsiperheiden avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarvetta.

Lomakkeeseen (Liite 1) sisältyvien avointen kysymysten avulla on tarkoituksena saada perheiden ääni aidosti kuuluviin. Toisin sanoen työllä pyritään vaikuttamaan perheiden osallisuuden tunteen vahvistumiseen itseään koskevassa päätöksenteossa ja palvelutuotannossa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on lapsiperheille suunnatun kyselyn avulla tuottaa sellaista tietoa, jota toimeksiantaja voi hyödyntää Hämeenkosken kunnan varhaiskasvatuspalvelujen suunnittelu- ja kehittämistyössä. Toinen keskeinen tavoite on saada perheet innostumaan henkilökohtaisesta osallistumisesta toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

2.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksemme pääkysymykset ovat:

1. Millaisia kokemuksia hämeenkoskelaisilla perheillä on paikkakunnalla toimivista avoimen varhaiskasvatuksen palveluista?
2. Millaisille eri toimijoiden organisoimille avoimen varhaiskasvatuksen palveluille Hämeenkoskella on tarvetta?
3. Millä tavalla perheet ovat valmiita osallistumaan varhaiskasvatuspalvelujen suunnitteluun, toteuttamiseen ja kustannuksiin?

Aiheeseen tutustumisen yhteydessä esiin tulleiden sosiaalipedagogisten elementtien kuten yhteisöllisyyden, osallisuuden ja vertaisuuden teemoista tärkeäksi selvitettäväksi asiaksi ovat nousseet toimintaan osallistuneiden perheiden kokemukset saamastaan tuesta, esittämät toiminnan kehittämisideat sekä halukkuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Toimeksiantajamme haluaa myös tietää, ovatko perheet halukkaita osallistumaan avoimen varhaiskasvatuksen kustannuksiin sekä voidaanko avoimia varhaiskasvatuspalveluja kehittämällä vaikuttaa kunnallisen päivähoidon kysyntään.

3 AVOIN VARHAISKASVATUSTOIMINTA

Avoim varhaiskasvatus on osa varhaiskasvatusta. Sillä tarkoitetaan esimerkiksi kerho- ja leikkikenttätöimintää, avoimia päiväkoteja ja puistotoimintaa. Käsite on haasteellinen määrittellä, koska sillä ei ole sisällöllisesti vakiintuneita toimintanimikkeitä ja -muotoja eikä sen järjestämisestä ole omia säädöksiä. (Alila, Eskelinen, Estola, Kahiluoto, Kinos, Pekuri, Polvinen, Laaksonen & Lamberg 2014, 72.)

Tässä luvussa luomme katsauksen varhaiskasvatuksen määrittelyihin ja avointen varhaiskasvatuspalvelujen asemaan varhaiskasvatuksen kentässä. Tarkastelemme varhaiskasvatuspalveluja sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla historiallisesta ja juridishallinnollisesta näkökulmasta.

3.1 Avoin varhaiskasvatus osana varhaiskasvatusta

Varhaiskasvatuksen perustehtävä on vahvistaa lapsen kasvua ja kykyä oppia oppimaan omassa tahdissaan lasta kunnioittaen ja hänen kiinnostuksen kohteensa huomioiden. Hoiva ja huolenpito sekä oppimisen tukeminen ovat varhaiskasvatuksessa nivoutuneet yhteen. (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 2-3.) Tämä näkyy myös varhaiskasvatuslain (36/1973) 1. pykälän määritelmästä:

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Lapsen näkökulmasta varhaiskasvatus on vuorovaikutusta, jonka ensisijainen ja tärkein tehtävä on hänen kehityksensä, hyvinvointinsa ja oppimisensa edistäminen. Varhaiskasvatuksessa tulee kiinnittää huomiota lapsen kehitystä tukeviin toimintoihin ja oppimisympäristöihin sekä erityisesti yhteistyöhön ja kasvatuskumppanuuteen perheiden kanssa. Varhaiskasvatuspalvelut kattavat päiväkotit-, perhepäivähoito-, vuorohoito- ja muut varhaiskasvatuspalvelut. (Kekkonen 2014, 259.)

Työn pohjana olevaa kyselytutkimusta tehtäessä voimassa olleessa Laissa lasten päivähoidosta avoimesta varhaiskasvatuksesta käytettiin termejä leikkitoiminta ja muu päivähoito (Päivähoitolaki 36/1973, 1 §). Nykyisen varhaiskasvatustilain (36/1973) 1. pykälästä leikkitoiminta on jätetty pois ja mainitaan ainoastaan muu varhaiskasvatus, jota voidaan järjestää sille tarkoitetussa tilassa. Saman lain 11. pykälässä kuntia veloitetaan huolehtimaan, että varhaiskasvatuspalveluja on saatavissa kunnassa tarvittavissa määrin ja muodoin. Kuntia ei erikseen veloiteta järjestämään avoimen varhaiskasvatuksen palveluja.

Maassamme on useiden vuosien ajan nähty tärkeäksi kehittää lapsille, nuorille ja perheille suunnattuja lähi- ja avopalveluja. Ensimmäisiä suunnannäyttäjiä oli Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta, joka esittää loppuraportissaan (Varhaiskasvatus vuoteen 2020 2007, 67), että perheiden ja lasten tarpeiden tulisi olla varhaiskasvatuspalveluiden kehittämisen lähtökohdaksi. Keinoina neuvottelukunta näkee hyvää hoitoa, kasvatusta ja opetusta tarjoavien varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisen monipuolisemmiksi ja joustavammiksi avoimia ja osa-aikaisia varhaiskasvatuspalveluja lisäämällä. Sittemmin suuntaus on näkynyt käytännössä mm. vuosina 2008 - 2015 toteutettujen Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten kehittämis- eli Kaste-ohjelmien, Lasten Kaste ja Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen osaohjelmien, sisällöissä. Näiden ohjelmien tavoitteina oli mm. kansalaisten hyvinvointierojen kaventaminen sekä sosiaali- ja terveydenhuoltotyön painopisteen siirtäminen vaurioita korjaavista toimenpiteistä niiden ennaltaehkäisyyn. (Kallinen 2016, 6 – 7, 39.) Ohjelmien puitteissa on kehitetty yhteistyössä satojen kuntien ja useiden järjestöjen kanssa perhekeskustoimintaa, oppilas- ja opiskelijahuoltoa sekä lastensuojelua (Aula, Juurikkala, Kalmari, Kaukonen, Lavikainen & Pelkonen 2016).

Varhaiskasvatukseen liittyvät kysymykset ovat olleet myös poliittisen mielenkiinnon kohteina. Edellisen Kataisen hallituksen varhaiskasvatusta koskeneita tavoitteita olivat varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistaminen, hallinnon ja ohjauksen siirtäminen opetus- ja

kulttuuriministeriölle sekä työn ja perheen yhdistämisen tukeminen mm. mahdollistamalla päivähoidon joustavampi käyttö. (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011, 32.) Lainsäädännön kokonaisuudistus jäi kesken, mutta osittain uudistettu päivähoitolaki nimettiin varhaiskasvatuslaiksi ja tuli voimaan nykyisen hallituksen aikana 1.8.2015 (Mahkonen 2015, 23,25). Nykyisen Sipilän hallituksen Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman tavoitteita ovat vanhemmuuden ja matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen, palvelujen järjestäminen lapsi- ja perhelähtöisesti hallintorajat ylittäen ja varhaiskasvatuksen kehittäminen tukemaan lapsen hyvinvointia (Ratkaisujen Suomi, 2015, 19).

3.2 Avoimen varhaiskasvatuksen historiaa Suomessa

Avoimella varhaiskasvatuksella on pitkä historia Suomessa, tosin eri nimikkeillä. Toiminta on ollut pääsääntöisesti eri järjestöjen ja seurakuntien järjestämää. 1900-luvun alussa Suomen voimisteluopettajanliitto järjesti kesäisin leikkipuistotoimintaa, johon mallia saatiin Yhdysvalloista ja Saksasta. Toiminnalla pyrittiin lasten tuberkuloosin ehkäisyyn tarjoamalla vähävaraisten perheiden lapsille turvallinen ulkoilu- ja leikkiympäristö. Toimintamuodot vaihtelivat eri paikkakunnilla, koska lähtöajatuksena oli tarjota käyttäjien tarpeen mukaisia toimintoja. Toimintaa alettiin pyörittää ympärivuotisesti 1950-luvun alussa. (Alila & Portell 2008,15.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto järjesti kerhotoimintaa jo vuosina 1920 - 1940. Sodan jälkeen tarve kodin ulkopuoliselle lastenhoidolle lisääntyi huomattavasti ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto vastasi tähän tarpeeseen lisäämällä kerhojen määrää. Kerhojen lisäksi yhdistys järjesti leikkikoulutoimintaa. Tämän työn aktiivisinta aikaa olivat 1960- ja 1970-luvut. Vuosien kuluessa kerhotoiminnan sisällöt ovat muuttuneet kysynnän ja tarpeen mukaan. Vanhemmille suunnatut kasvatuserhot aloitettiin 1950-luvulla. Seuraavalla vuosikymmenellä aloitettiin isä-poikakerhot. Lasten kerhojen sisällöissä alettiin painottaa taidekasvatusta 1970-luvulta alkaen. (Alila & Portell 2008,16.) Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistykset järjestävät edelleen monipuolista kerho- ja

harrastustoimintaa sekä lapsille että aikuisille. Toiminnot vaihtelevat paikkakuntaakohtaisesti (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2016).

Samoihin aikoihin 1940-luvulla Helsingin Työvalmiusyhdistys aloitti yksityisen puistotätitoiminnan. Vilkkainta tämä toiminta oli 1960- ja 1970-luvuilla. 1940-luvulta alkaen myös seurakunnat alkoivat vastata perheiden tarpeeseen aloittamalla päiväkerhotoiminnan. Toiminta säännöllistyi 1970-luvulla. Tuolloin aloitettiin myös äiti-lapsi- ja perhekerhotoiminnat. Seurakunnan päiväkerhojen toiminta-ajatuksena on lapsen yksilöllisen kehityksen tukeminen ja sosiaalisten taitojen kehittäminen sekä uskonnollisen kasvatuksen antaminen. Ohjaajina toimivat koulutetut lastenohjaajat. (Naispuolisen sijaistyövoiman kouluttamisesta 1940; Alila & Portell 2008,16.)

Kunnallisten avoimien päiväkotien toiminta rantautui Suomeen Ruotsin kautta 1970-luvun lopulla sosiaalihuollon koordinoimana kokeiluna. Tuolloin perustettiin 11 avointa päiväkotia eri paikkakunnille. Ensimmäinen päivähoitolaki oli astunut voimaan 1973. Siinä oli maininta leikkitoiminnan järjestämisestä. Avoimet päiväkodit liitettiin osaksi leikkitoimintaa vuonna 1984. Niiden tehtävänä oli paitsi antaa kasvatuseuvontaa myös aktivoida vanhempia keskusteluun ammattilaisten ja toisten vanhempien kanssa. Lisäksi nähtiin tärkeäksi, että vanhemmat vaikuttavat toiminnan sisältöihin ja osallistuvat myös itse toiminnan toteuttamiseen. 1980-luvun lopulla ajateltiin leikkitoiminnan olevan yhä kasvava toimintamuoto. 1990-luvun alun laskusuhdanteen ja vuonna 1996 voimaan tulleen subjektiivisen päivähoito-oikeuden laajenemisen kaikkiin alle kouluikäisiin lapsiin myötä toimintoja lakkautettiin kuntien keskittyessä lakisääteisten palvelujen tarjoamiseen. (Alila & Portell 2008,17.)

Uudella vuosituonnilla, 2000-luvulla kunnat ovat jälleen järjestäneet enemmän avoimia varhaiskasvatustarpeita ja niiden sisältö on monipuolistunut. Erityisesti on alettu kiinnittää huomiota perheiden tarpeiden ja toiveiden mukaisten palvelujen järjestämiseen. Nykyään avoimen varhaiskasvatustarpeiden toimintamuotoja ovat avoimet päiväkodit, erilaiset kerho- ja leikkitoimintaryhmät, leikkipuistot, perhekerhot ja –

kahvilat. Toiminta on suunnattu kotihoidossa oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Toiminnan järjestämisestä vastaavat kuntien lisäksi seurakunnat ja eri järjestöt. (Alila & Portell 2008, 13,17.)

Avointen varhaiskasvatuspalvelujen järjestäminen ja kehittäminen on vuosien kuluessa ollut riippuvainen yhteiskunnallisesta kehityksestä. Noususuhdanteen aikana sekä työelämän ja talouden tarvitessa naisten työpanosta kodin ulkopuolella palveluja on järjestetty enemmän. Laskukauden ja taloudellisen taantumun aikaan palveluja on vuorostaan karsittu. Näin palvelujen kehittämisen jatkumo on katkeillut eikä maassamme ole yhtenäistä tapaa palvelujen järjestämiseksi. (Välimäki & Rauhala 2000, 394, 397, 399.) Alila ja Portell (2008, 69) toteavatkin selvityksessään, että toimintamuotojen tarkastelua on vaikeuttanut se, että saman nimikkeen alla järjestetään erilaisia toimintoja.

Terveys- ja hyvinvoinnin laitos ja Tilastokeskus selvittivät syksyllä 2012 lapsiperheille suunnattujen palvelujen käyttöä ja tyytyväisyyttä niihin. Avoimia varhaiskasvatuspalveluja, kuten lasten kerhoja, leikkikenttiä, leikkipuistoja ja perhekahviloita käytti kaikista lapsiperheistä 74 prosenttia. Aamu- ja iltapäivätoimintaan oli edeltäneen vuoden aikana osallistunut kolmannes perheistä. Lähes kaikkien vanhempien mielestä avoimet palvelut olivat helposti saatavissa. Vanhemmat eivät eritelleet, kuinka suuri osa avoimeen toimintaan osallistumisesta koostui ammatillisesti ohjatusta varhaiskasvatustoiminnasta ja kuinka suuri osa muusta avoimesta toiminnasta. (Kekkonen 2014, 262.)

3.3 Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset ja säädöspohja

Varhaiskasvatuksen yleisestä suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä lainsäädännön valmistelusta vuodesta 2013 alkaen vastannut opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM 2016) lähtee varhaiskasvatuksen määrittelyssään myös kasvatukseen, opetukseen ja hoidon muodostamasta kokonaisuudesta, jonka tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Ministeriö korostaa jokaisen lapsen oikeutta saada varhaiskasvatusta. Vanhemmat kuitenkin päättävät

lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja ovat päiväkodit, perhepäivähoito sekä kerho- ja leikkitoiminta. Lisäksi varhaiskasvatuksen toimialueeseen kuuluu koulun aloitusta edeltävä esiopetus, johon osallistuminen tuli velvoittavaksi elokuun 2015 alusta.

Suomalaisen varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen painopisteet koottiin vuonna 2002 varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin. Niissä varhaiskasvatuksen tavoitteeksi määritellään lapsen terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen. Yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus koostuu hoidollisista, kasvatuksellisista ja opetuksellisista elementeistä. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 9). Lähtökohtana varhaiskasvatukselle onkin kasvatustieteelliseen tietoon ja tutkimukseen sekä pedagogisten menetelmien hallintaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11). Elokuussa 2015 voimaan tulleen Varhaiskasvatustilain valmistelussa käytettiin hyväksi edellä mainittuja varhaiskasvatuksen linjauksia (HE 341/2014).

Pikkulapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmä on sosiaali-, terveys- ja opetustoimen hallinnoima kokonaisuus. Tässä kokonaisuudessa valtaosa varhaiskasvatuspalveluista kuuluu nykyinsäädännössä opetustoimen hallinnonalaan. Varhaiskasvatuspalvelujen yleisen tason suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriölle. Palvelujen valtakunnallisesta kehittämisestä taas vastaa ja asiantuntijavirastona toimii opetushallitus. Opetushallituksen tehtävänä on laatia uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (Varhaiskasvatustilain 36/1973, 8 § ja 9 §.) Parhailaan varhaiskasvatuksen ohjeistusten osalta eletään välivaihetta, jossa sovelletaan rinnan vanhoja ja uusittuja ohjeita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatiminen on käynnissä samanaikaisesti opetushallituksessa ja paikallistasolla. Kevätkaudella 2016 ehdotuksen pitäisi olla paikallistasolla kommentoitavana. Suunnitelmaa on ollut mahdollista kommentoida verkossa myös laatimistyön aikana. (Vasu2017-verkkokomentointi 2015; Vasu2017

aikataulu perustetyön tueksi 2016.) Varhaiskasvatuspalvelujen tuottajien pitää laatia paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat, joihin tulee sisällyttää myös varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon välisten yhteistyörakenteiden kuvaus (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 9a §).

Oman lain lisäksi varhaiskasvatusta linjaavat useat muut lait ja asetukset. Näistä tärkeimpiä ovat Asetus lasten päivähoidosta, Lastensuojelulaki, Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista ja laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Lisäksi säädellään henkilöstön pätevyyttä sekä päivähoidon maksuja ja tukia.

(Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö 2016.) Varhaiskasvatusta linjaavat myös seuraavat asiakirjat ja suunnitelmat: Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, jonka avulla ohjataan varhaiskasvatuksen sisältöä, laatua ja kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista (Varhaiskasvatusta linjaavat asiakirjat ja suunnitelmat 2015).

3.4 Avoin varhaiskasvatustoiminta Hämeenkoskella

Hämeenkoski on pieni maaseutukunta Päijät-Hämeessä. Lähimpään kaupunkiin Lahteen on kuntakeskuksesta matkaa noin 30 kilometriä. Opinnäytetyön pohjana olevan kyselytutkimuksen suorittamisen aikana keväällä 2013 kunta oli vielä itsenäinen. Vuoden 2016 alusta alkaen Hämeenkosken kunta lakkasi ja se liittyi Hollolan kuntaan. Tuorein virallinen saatavissa ollut kunnan asukaslukujen tilastotieto kyselyn suorittamisen aikana oli tilastokeskuksen vuoden 2011 lopun tilanne. Tuolloin kunnassa oli 2130 asukasta. Heistä 0-6-vuotiaita oli yhteensä 145 lasta, joista 36 oli 6-vuotiaita. Alle 7-vuotiaiden lasten perheitä oli 101 kappaletta. (Suomen virallinen tilasto, SVT, 2012.)

Hämeenkoskella avoimia varhaiskasvatuspalveluja ovat järjestäneet kunta, seurakunta ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisosasto. Eri toimijoiden järjestämän toiminnan laajuus on vaihdellut vuosien kuluessa. Mannerheimin Lastensuojeluliitto on pitänyt vapaaehtoisvoimin kerran

viikossa perhekahvilaa vanhemmille lastensa kanssa. Toimintaa on ollut kymmenen vuotta. Kunta on aiemmin järjestänyt päiväkerhoja neljä vuotta täyttäneille lapsille sekä aloittanut yhdessä seurakunnan diakoniatyön kanssa äiti-lapsikerhotoiminnan. Sittemmin kunta on lopettanut osallistumisen näiden palvelujen järjestämiseen. Kesäisin kunta on järjestänyt seurakunnan kanssa yhteistyössä esikoululaisten leiripäiviä ja kuukauden ajan leikkikenttätoimintaa. (Ruusunen 2012; Hämeenkosken kunta a 2012; Hämeenkosken kunta b 2012.) Seurakunnan järjestämiä avoimen varhaiskasvatuksen toimintoja Hämeenkoskella ovat olleet päiväkerhot, perhekerho sekä päiväkodissa pidettävä pyhäkoulu. Päiväkerho on kokoontunut kahdesti ja perhekerho kerran viikossa. Keväällä 2013 näistä palveluista olivat toiminnassa perhekahvila, päivä- ja perhekerhot. (Hämeenkosken kappeliseurakunta 2012; Hämeenkosken kunta b 2012.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisosaston lisäksi vapaaehtoisvoimin järjestettyä toimintaa varhaiskasvatusiässä oleville lapsille ovat tarjonneet kannatusyhdistyksen ylläpitämä Lasten ja nuorten kuvataidekoulu, Kosken VPK:n nuoriso-osasto sekä partiolippukunta Koskenlaskijat (Kosken hl Lasten ja Nuorten kuvataidekoulu toimintakertomus 2005; Oksavuori 2016; Vuorinen 2016). Kuvataidekouluun on voinut ilmoittautua lapsen täytettyä viisi vuotta. Toiminnasta on peritty lukukausimaksua (Kosken hl Lasten ja Nuorten kuvataidekoulu toimintakertomus 2005). Kosken VPK:n nuoriso-osastoon on seitsemän vuoden ikäraja. Nuorilta ei peritä jäsenmaksua. Sen sijaan leireille ja tapahtumiin osallistumisesta peritään pieni omavastuuosuus. (Oksavuori 2016.) Ohjelmassa on pelastus- sekä turvallisuustietojen ja taitojen opettelua ja harjoittelua (Kosken VPK 2016). Partiolippukunta Koskenlaskijoiden toiminta oli vilkkaimmillaan 1980- ja 1990-luvuilla. Sittemmin toiminta on hiipunut sekä innokkaiden aikuisten että nuorten vetäjien puutteeseen. (Vuorinen 2016.)

Hämeenkosken kunta liittyi Hollolan kuntaan vuoden 2016 alusta. Kunta ei järjestä Hämeenkosken alueella avoimen varhaiskasvatuksen palveluja. Hollolan kuntakeskuksessa sen sijaan järjestetään avoin päiväkotitoiminta.

Perheiden Villiinassa perhekerhoja ja maksullista osapäiväistä leikkitoimintaa 3-5-vuotiaille lapsille. Leikkitoiminta on ohjattua, kerhomuotoista, tavoitteellista varhaiskasvatusta, jonka sisältöalueet myötäilevät päivähoiton tavoitteita. Näiden lisäksi palveluihin kuuluvat suljetut vauvaperheille tarkoitettu Sylikkään-ryhmä ja Kotiäitien päiväkahvit vertaisryhmä äideille. (Hollolan kunta 2016.)

Hämeenkosken seurakunta liittyi jo vuoden 2007 alussa Hollolan seurakuntaan kappeliseurakuntana. Seurakunta on jatkanut avoimen varhaiskasvatuksen palvelujen järjestämistä Hämeenkoskella. Toimintamuotoina ovat olleet perhe- ja päiväkerhot sekä pyhäkoulutyö. Kuluvana vuonna seurakunta järjestää ensimmäisen kerran myös parin viikon ajan kesätoimintaa kahtena päivänä viikossa. Toimintamuotoina ovat maksuttomat perhekerho ja kerhoparkki. Kerhoparkki on tarkoitettu 3 – 8-vuotiaille lapsille. Lapsen voi viedä parkkiin haluamukseen ajaksi. (Hollolan seurakunta 2016.)

4 TUTKIMUKSEN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Opinnäytetyömme keskeiset käsitteet nousevat lukemistamme aiemmista tutkimuksista sekä työmme toimeksiannosta ja tavoitteista: saada perheiden ääni kuuluviin avointen varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseksi ja saada perheet innostumaan henkilökohtaisesta osallistumisesta toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tässä luvussa avaamme työmme keskeisiä käsitteitä osallisuus, vertaistuki ja kasvatuskumppanuus.

4.1 Osallisuus

Osallisuus on paitsi keskeinen käsite sosiaalialan työssä myös osa Suomen hallituksen ja Euroopan unionin tavoitteita, joissa osallisuus nähdään tärkeäksi keinoksi torjua eriarvoisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Käsitteellä viitataan johonkin kuulumisen ja mukana olemisen tunteeseen sekä kokemukseen aidosta mahdollisuudesta vaikuttaa itseään, lähiyhteisöään ja yhteiskuntaa koskeviin asioihin. Vaikutusmahdollisuus omassa yhteisössä tukee identiteettiä. Osallisuuteen kuuluu vuorovaikutus, joka perustuu molemminpuoliseen kuuntelemiseen ja dialogiin. Kansalaisten osallisuuden edistäminen vähentävää yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Osallisuutta voidaan edistää muun muassa tukemalla lasten sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoja sekä vertaistyötä. Myös perheiden tukeminen arjessa edistää osallisuutta. (THL 2016.)

Vanhempien ja lapsen mahdollisuutta vaikuttaa varhaiskasvatuksen arjessa pidettiin erityisen tärkeänä varhaiskasvatuslakia valmisteltaessa. Niinpä lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Laissa edellytetään myös, että lapsen toivomukset ja mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon, kun suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan varhaiskasvatusta. Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on oikeus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Lakitekstissä lapsella ja vanhemmilla on samat oikeudet. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, § 2, § 7b.) Mahkonen (2015)

kuvaakin vanhempien roolin olevan enemmän lapsensa elämään osallistuvia henkilöitä kuin huoltajia. Täten lapsenhuoltolain (8.4.1983/36) 3. ja 4. pykälän säännökset vanhemman oikeudesta lapsensa huoltajana päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista ja varhaiskasvatuslaki eivät puhu samaa kieltä. (Mahkonen 2015, 86 – 87.)

Osallisuus on keskeinen käsite myös kasvatuksen ja opetuksen tutkimuksessa. Tämä on nähtävissä esimerkiksi pyrkimyksenä katsoa asioita lasten näkökulmasta. Toisaalta osallisuus liitetään myös demokratian arvoihin ja aikuisten lapsen oikeuksia kunnioittavaan ja heille valtaa jakavaan toimintaan. (UN 1989; Hart 1992, Leinosen, Brotheruksen & Vennisen 2014, 1 mukaan.) Clarkin (2005) mukaan opetusalan tutkimuksessa pyritään ymmärtämään lapset oman elämänsä toimivina subjekteina. Osallisuutta ei siis nähdä ainoastaan lasten oikeutena vaan se otetaan huomioon myös arkisissa vuorovaikutustilanteissa.

Varhaiskasvatuksessa sen sijaan lasten osallisuutta tarkastellaan usein ainoastaan lasten äänen, mielipiteen kuulemisen näkökulmasta. (Leinonen ym. 2014, 2.) Kangas (2016, 40 - 41, 44) havaitsi väitöstutkimuksessaan, että sekä esikoulussa että päivähoidossa toimivien kasvattajien mielestä lapsen oikeus ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa toiminnan sisältöihin on tärkeää. Käytännössä tämä kuitenkin toteutui vajavaisesti. Kankaan mukaan toteutumattomuus johtui liian tiukoista aikatauluista ja normituksista myös henkilöstön ammatillisen osaamisen puutteesta sekä vaillinaisista käsityksistä lasten taidoista. Lapsen osallisuuden mahdollisuudet riippuvatkin keskeisesti kasvattajista.

Toisaalta osallisuutta voidaan tarkastella myös kehittyvänä kykynä, jossa oppiminen ja harjoittelu ovat keskeisiä keinoja päämäärän saavuttamisessa. Varhaiskasvatuksessa pienten lasten osallisuus voi toteutua myös aktiivisena ympäröivän maailman tutkimisena ja kokemusten jakamisena niin toisten lasten kuin lapsia kunnioittavien ja heidän kertomuksistaan kiinnostuneiden aikuisten kanssa. (Leinonen ym. 2014, 2.) Nivala ja Ryyänen (2013, 34 - 35) tähdentävätkin, että

osallisuuden edistäminen laeilla, säännöksillä ja hankkeilla ei yksin riitä. Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta katsottuna osallisuus toteutuu parhaiten silloin, kun asianosaiset ovat mukana toiminnassa alusta asti yhdessä suunnittelemassa ja tekemässä. Lisäksi osallistujan on voitava itse päättää millaisella intensiteetillä on mukana prosessissa. Hintsala (2008, 19) nostaa omassa työssään yhdeksi osallisuuden mahdollistavaksi tekijäksi vertaisuuden. Vertaisryhmässä ihmisillä on mahdollisuus osallistua dialogiin tasa-arvoisina yksilöinä. Osallisuus edellyttää vastavuoroisuutta, jossa on jokaiselle tilaa jakaa omia kokemuksiaan. (Hintsala 2008, 19.)

4.2 Vertaistuki

Vertaistuen määritelmille yhteistä on samankaltaisessa elämäntilanteessa olevien henkilöiden keskinäinen vuorovaikutus, tuen ja auttamisen vastavuoroisuus sekä vertaistuen perustuminen henkilöiden omiin kokemuksiin. Vertaistukeen liittyy myös voimaantumisen ja muutosprosessin piirteitä. Tällöin henkilö oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja kykenee ottamaan vastuun omasta elämästään. Vertaistukea voi saada ja antaa kahdenkeskisenä tukena tai vertaistukiryhmässä. Vertaisryhmien toimintaa voivat käynnistää sekä kansalaiset että ammattilaiset erikseen ja yhdessä. Vertaisryhmässä ei ole mahdollista keskittyä vain omaan henkilökohtaiseen tilanteeseen, vaan tarkoituksena on jakaa omia kokemuksia vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Huuskonen 2015; Nylund 2005, 203.)

Vertaistukiryhmiä on hyvin erilaisia ja erilaisista lähtökohdista syntyneitä. Vertaisryhmissä arvostetaan arkea, vaihdetaan ajatuksia, saadaan arkeen mielekästä tekemistä, identiteettiä ja mikä tärkeintä sosiaalisen pääoman kannalta, kuulutaan sosiaaliseen ryhmään. Nyky-yhteiskunnan yksilöistyminen ja valintatilanteiden haasteellisuus kasvattavat muun muassa vanhemmuuden ja kasvatuksen vaatimuksia. Vertaisryhmään kuulumisen auttaa ihmistä jaksamaan ja selviämään paineissa. (Kuuskoski 2003, 30,31,35).

Laaja kehityspsykologinen tutkimuskirjallisuus osoittaa, että vertaisryhmällä ja ystävyysuhteilla on selvä yhteys lapsen psykososiaaliseen kehitykseen. Kehityksellinen merkitys johtuu ensinnäkin siitä, että vuorovaikutussuhteissa perustaidot ja kyvyt pääsevät esille ja kehittyvät. Ne myös tarjoavat lapselle välttämättömät kognitiiviset ja emotionaaliset resurssit, joiden avulla hän voi toimia ja pystyy sopeutumaan sosiaaliseen maailmaan. (Laine & Neitola 2002, 15.)

Avoimessa päiväkotiryhmässä alle kouluikäiset lapset voivat harjoitella sosiaalisia taitojaan vanhempien turvallisessa läsnäolossa ja solmia sosiaalisia suhteita samanikäisiin lapsiin. Lapsilla on näin mahdollisuus tuntea kuuluvansa ryhmään, omaan sosiaaliseen verkostoon, mikä parhaimmillaan tukee lapsen kehitystä, itsetuntemusta ja itsetuntoa. Hyvä sosiaalinen verkosto tukee lapsen sopeutumista mahdolliseen päiväkotiryhmään ja tulevaisuudessa myös koulumaailmaan. Ystävyysuhteilla on katsottu olevan merkitystä myös lasten motivaatioon koulumaailmassa, he ovat sosiaalisempia ja itseensä luottavampia kuin lapset, joilla ei ole ystäviä. (Laine & Neitola 2002, 15 – 17.)

Palojärven (2000) mukaan vertaistukeen perustuvat ryhmät kuuluvat erityisesti naisten maailmaan. Puhuminen itsestä ja tunteista on naisille luontaista. Vertaisryhmissä naisten vahvuus toistensa tukijoina korostuu. Itseensä tutustuminen voi tapahtua muiden naisten kautta. Itsensä tunteva, vahva nainen selviytyy naisryhmäkokemuksen jälkeen myös sekaryhmissä. Parhaimmillaan naiset voivat löytää ryhmistä uusia ystäviä ja ihmissuhteita ja näin vahvistaa sosiaalista verkostoaan. (Palojärvi 2000, 45.)

Toimivat sosiaaliset suhteet ja vertaistuki vaikuttavat vanhemmuuteen positiivisesti jaettujen neuvojen, saadun palautteen ja roolimallien välityksellä. Vertaistukea saatuaan vanhempien on ollut helpompi hoivata ja tukea omia lapsiaan. (Koskela & Pusa 2014, 16.) Myös Hintsala nostaa esille huomionsa vertaistuen vahvistavasta vaikutuksesta vanhemmuuteen. Hän toteaa vertaistuen olevan vanhemmuuden luonnollinen tukimuoto, jossa vanhemmat voivat auttaa toinen toistaan

kuuntelemalla ja jakamalla kokemuksiaan keskenään. (Hintsala 2008, 13, 14.)

4.3 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan varhaiskasvatushenkilöstön ja vanhempien välistä vuorovaikutuksellista kohtaamista ja yhteistyötä (Kekkonen 2014, 269). Varhaiskasvatuslakiin sisältyy säädös, jossa varhaiskasvatuksen tavoitteiksi määritellään lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaaminen yhdessä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa sekä vanhemmuuden tukeminen (Varhaiskasvatuslaki 36/1973 § 2a). Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vanhempien ja kasvatushenkilöstön välistä luottamusta, toistensa näkemyksiä ja osaamista kunnioittavaa asennoitumista sekä tasavertaisuutta. Yhtenä varhaiskasvatuksen laadun mittarina voidaankin pitää sitä, kuinka hyvin henkilöstön ja vanhempien välinen yhteistyö toimii. Työskentelyn lähtökohtana ovat lapsen tarpeet. Parhaimmillaan kasvatuskumppanuus on silloin, kun vanhemmat ja henkilöstö tietoisesti sitoutuvat toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31).

Kekkonen (2014, 270) mukaan kasvatuskumppanuus toteutuu päiväkodeissa monimuotoisesti ja suunnitelmallisesti. Tällöin vanhemmilla on mahdollisuus keskustella erilaisista kasvatuskysymyksistä, lapseen liittyvistä huolista ja varhaiskasvatussuunnitelmasta sekä osallistua vanhempainiltoihin ja muihin perhetapahtumiin. Kasvatuskumppanuus tukee myös vanhempien keskinäistä verkostoitumista ja osallisuutta varhaiskasvatuspalveluissa. Hintsala (2008) tuo tutkielmassaan esille toisenlaisen lähestymistavan avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa tehtävään kasvatuskumppanuustyöhön. Hän korostaa, että avoin varhaiskasvatustoiminta perustuu vapaaehtoiseen ja avoimeen toimintaan. Tämä haastaa henkilöstön tekemään asiakastyötä, jossa vanhempi nähdään aktiivisena lapsensa ja oman elämänsä asiantuntijana. Tutkimuksensa johtopäätöksissä Hintsala tuo esiin henkilökunnan

toiminnan merkityksen avoimessa varhaiskasvatuksessa. Vanhemmat kokivat ammatillisen ohjauksen vaikuttavan merkittävästi toiminnan ilmapiiriin ja näkivät henkilökunnan olevan vastuussa asiakkaiden viihtyvyydestä rakentamalla hyväksyvän ja avoimen ilmapiirin. Ammatillista näkökulmaa arvostetaan, sillä vanhemmat tuntevat tarvitsevansa tukea ja vahvistusta omaan vanhemmuuteensa. Henkilöstön moniammatillisuuden koetaan tuovan toimintaan laatua. (Hintsala 2008, 18, 60.)

Kasvatuskumppanuus voidaan määrittää myös ammattilaisia ja perheitä vastavuoroisesti vahvistavaksi yhteistoiminnaksi, jossa osapuolten keskinäistä sitoutumista, kuuntelua, kunnioitusta ja luottamusta luovalla dialogisella vuorovaikutuksella vahvistetaan lasten ja perheiden osallisuutta sekä tuen ja avun saamista. Kasvatuskumppanuus luo edellytykset henkilöstön ja vanhempien väliselle dialogille lapsen hyvinvoinnista, terveydestä, oppimisesta ja kokemuksista lapsen kehitysympäristöissä varhaiskasvatuksessa ja kotona. (Kekkonen 2014, 267.)

Alasuutari (2006, 50) tähdentää omaan haastattelututkimukseensa viitaten, että vanhempien mielestä työntekijän myönteinen suhtautuminen lapseen on ensiarvoisen tärkeää. Tämä luo hyvän lähtökohdan toimivalle yhteistyölle. Kuunteleva ja vanhempien näkökulman huomioon ottava työntekijä merkitsee vanhemmille todellista kasvatuksen asiantuntijuutta. Karila korostaakin, ettei kumppanuus synny ylevistä periaatteista ja tavoitteista. Arjen kohtaamiset, kumppanuutta vahvistavat toimintatavat kuten pysähtyminen ja ajan antaminen kohtaamiselle luovat perustan yhteiselle toiminnalle lapsen parhaaksi. Syvällinen vuorovaikutussuhde syntyy yhteisessä toiminnassa, joka sisältää tiedon välittämisen ja vaihtamisen lisäksi jaettuja tulkintoja ja yhteistä päätöksentekoa. (Karila 2006, 104, 108.)

5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Huolimatta siitä, että 1980-luvun lopulla ajateltiin leikkitoiminnan olevan yhä kasvava toimintamuoto, avoimista varhaiskasvatuspalveluista on saatavilla hyvin vähän valtakunnallista tutkimustietoa. Ensimmäinen kattavampi selvitys oli sosiaalihuollon vuonna 1982 julkaisema raportti Leikkitoiminnan kehittämisestä. Raportin otoksena oli 130 kuntaa. Sittemmin avointa varhaiskasvatusta on sivuttu sosiaali- ja terveysministeriön toteuttamissa lasten päivähoidon tilannekatsauksissa mm. vuosina 1997, 2001 ja 2005.

Kuten luvussa 3.2. mainittiin 1990-luvun alun laman ja vuoden 1996 subjektiivisen päivähoito-oikeuden myötä kunnat keskittivät voimavarojaan lakisääteisten palvelujen tarjoamiseen avoimen varhaiskasvatuksen jäädessä vähemmälle huomiolle (Alila & Portell, 2008, 11). Kiinnostus avoimen toiminnan tutkimukseen ja kehittämiseen on jälleen lisääntynyt 2000-luvun aikana. Käytäntöjen kehittämistä on tehty esimerkiksi vuosituhatien alun valtakunnallisessa PERHE-hankkeessa sekä Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämis- eli KASTE-ohjelman puitteissa. (Lähteenmäki-Smith & Terävä 2012, 26 – 27.) Seuraavaksi esittelemme joitakin työmme kannalta merkittäviä valtakunnallisia tutkimuksia ja yliopistojen opinnäytetutkimuksia.

5.1 Valtakunnallisia tutkimuksia ja selvityksiä

Lastensuojelun keskusliiton vuonna 2004 julkaisemaan teokseen Perhe keskiössä – Ideoita yhteistyöhön perheiden parhaaksi: kokemuksia Ruotsin Leksandista ja useista Suomen kunnista on koottu nimensä mukaisesti Leksandin perhekeskus-toiminnan sekä suomalaisten perheiden hyvinvointiin liittyvien hankkeiden kuvauksia. Teoksen taustavoimat haluavat korostaa äitiyden, isyyden ja vanhemmuuden tukemisen sekä vanhempien parisuhteen vahvistamisen tärkeyttä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Käytännön työmuotona he näkevät vanhempien vertaisryhmätoiminnan. Sen avulla voidaan kehittää sekä parisuhde- että

vanhemmuuden taitoja. Vanhempien voimavarojen vahvistuessa hyödynsaajina ovat lapset. (Paavola, 2004, 4.)

Valtakunnallisella laajuudella avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytilaa ja kehittämistarpeita selvitettiin ensimmäisen kerran Sosiaali- ja terveysministeriön ja Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCAn yhteistyönä vuonna 2007. Tavoitteena oli avoimen varhaiskasvatustoiminnan toimintamuotojen, -nimien, määritelmien ja sisällön selvittäminen. Selvityksestä ilmeni, että vastaajakunnista puolet järjesti itse avoimia varhaiskasvatuspalveluja. Pienistä, alle 10 000 asukkaan kunnista näitä palveluja järjesti 34 prosenttia. Kaksi vuotta vanhemmassa Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä vastaava luku oli 36 prosenttia. Tuottamattomuuden yleisin syy oli, että paikkakunnalla muut tahot jo tuottivat näitä palveluja. Lisäksi vähäinen tarve ja palvelutuotannon kalleus tulivat esille perusteluissa. Selvityksessä tuli esille myös avointen varhaiskasvatuspalvelujen moninaisuus sekä nimikkeistön kirjavuus. Toiminnan tärkeimmiksi perusteluiksi vastauksista nousivat lasten varhaiskasvatuksen tukeminen, lasten sosiaalisen kehityksen tukeminen, ja vanhempien mahdollisuus vertaistukeen ja aikuiskontakteihin. Myös avointen palvelujen toimiminen vaihtoehtona lasten koko- ja/tai osapäivähoidolle nousi esiin vastauksissa. (Alila & Portell 2008, 36 - 38.)

Selvityksen laatijat esittävät seuraavat valtakunnalliset kehittämistehtävät: avoimen varhaiskasvatuksen valtakunnallisen ja kunnallisen ohjaamisen vahvistaminen, valvonnan, arvioinnin ja tilastoinnin tehostaminen, avoimen varhaiskasvatustoiminnan sisällön ja pedagogiikan kehittäminen, henkilöstön osaamisen kehittäminen, asiakkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen lisääminen, yhteistyön kehittäminen sekä tutkimuksen ja kehittämisen lisääminen. (Alila & Portell, 2008 43, 85 - 87.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos keräsi syksyllä 2012 yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa lapsiperheen hyvinvointi ja palvelut-kyselyn aineiston. Kyselyn tarkoitus oli saada ajankohtaista tietoa lapsiperheiden hyvinvoinnista perhepolitiikan tueksi. Kysely käsitteli myös perheiden

tyytyväisyyttä jo järjestettyihin päivähoitopalveluihin ja samalla sivusi avoimia varhaiskasvatuspalveluita. Avoimia varhaiskasvatuspalveluja, kuten lasten kerhoja, leikkikenttiä, leikkipuistoja ja perhekahviloita käytti kaikista vastanneista lapsiperheistä 74 prosenttia. Lähes kaikkien vanhempien mielestä avointen palvelujen saatavuus on helppoa. Vanhemmat eivät eritelleet, kuinka suuri osa avoimeen toimintaan osallistumisesta koostui ammatillisesti ohjatusta varhaiskasvatustoiminnasta ja kuinka suuri osa muusta avoimesta toiminnasta. Aamu- ja iltapäivätoimintaan oli edeltäneen vuoden aikana osallistunut kolmannes perheistä. (Kekkonen 2014, 262.)

5.2 Yliopistojen opinnäytteitä

Eri yliopistojen varhaiskasvatusta käsitteleviä väitöksiä on viime vuosina tehty jonkin verran. Esimerkiksi Helsingin yliopiston sivuilta löytyy hakusanalla *varhaiskasvatus* 7 osumaa. Tarkempi tarkastelu osoittaa, ettei yksikään niistä käsittele avointa varhaiskasvatusta. Lisäksi useiden töiden aiheet tulevat ennemminkin koulumaailmasta kuin varhaiskasvatuksen piiristä.

Oman aiheemme kannalta kiinnostavin löytö on Jonna Kankaan kuluvana vuonna tarkastettu väitös *Enchancing children's participation in early childhood education through participatory pedagogy*. Kangas (2016, 41-42) toteaa kasvattajien pitävän tärkeänä lapsen oikeutta ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa toiminnan sisältöihin. Käytännössä tämä kuitenkin toteutui vajavaisesti. Syinä toteutumattomuuteen Kangas esittää paitsi instituutioihin ja tiukkoihin ohjelmiin liittyviä syitä, myös henkilöstön ammatillisen osaamisen puutteen ja vaillinaiset käsitykset lasten taidoista. Lapsen osallisuuden mahdollisuudet riippuvat keskeisesti kasvattajista. Osallisuuden lisäämiseksi ja sen esteiden tarkastelemisen välineeksi Kangas esittelee työssään Osallisuuden pedagogiikan viitekehyksen.

Pro gradu-tasoisia opinnäytteitä löytyy jo enemmän. Tässä yhteydessä nostamme esiin kaksi työtä. Anu Koskela ja Kaisa Pusa ovat tehneet pro gradu-tutkielman 2014 Rovaniemen avoimen päiväkodin merkityksestä

sitä käyttäville lapsiperheille. Heidän tutkimuksensa keskeisiä tuloksia olivat sosiaalisten suhteiden ja vertaistuen tärkeä merkitys osallistujille. Keskustelut samassa perhetilanteessa olevien aikuisten kanssa koettiin voimaannuttavina ja antoivat kokemuksen vertaistuen saamisesta. Lapsille avoimen toiminnan koettiin antavan monen ikäisiä kavereita, erilaisia leluja kuin kotona ja tarjoavan ympäristön vuorovaikutustaitojen oppimiselle. Lisäksi lapset voivat opetella ryhmässä toimimista oman vanhemman läsnä ollessa ja saada tukea ammattihenkilöstöltä. (Koskela & Pusa 2014, 64 – 65.)

Toisena nostamme esiin Minna Hintsalan vuonna 2008 tekemän pro gradu-tutkielman. Hintsalan tarkastelee avoimen päiväkodin toimintaa vanhempien näkökulmasta sekä vertaistuen ja ammatillisen tuen merkitystä vanhemmuuden vahvistamiselle. Tutkimusmateriaali on kerätty teemahaastattelulla ja aineisto on analysoitu teemoittelua käyttäen. Hintsalan pääkysymykset määrittivät vertaistuen ja ammatillisen tuen merkitystä vanhemmuuden vahvistamiseksi. Hintsalan haastattelemat vanhemmat kokivat vertaistuen vahvistavan vanhemmuutta luonnollisella tavalla. (Hintsala 2008, 2,30, 52.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

2010-luvun alkupuolella Hämeenkosken kunnassa suunniteltiin uuden päiväkodin rakentamista keskustajamaan korvaamaan entisessä kyläkoulussa ja pappilassa toimineita pienempiä päiväkotiteja. Tuossa yhteydessä mietittiin myös varhaiskasvatuspalvelujen kehittämistä ja toimitilojen monikäyttöisyyttä. Tiloihin rakennettiin sekä päiväkodin että avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan soveltuva ryhmätila. Päiväkoti otettiin käyttöön syyskaudella 2012. Talossa aloitti toimintansa kolme lapsiryhmää. Yksi ryhmätila jäi käyttämättä. Syntyi ajatus avoimen varhaiskasvatustoiminnan käynnistämisestä. Ensin piti kuitenkin selvittää, onko lapsiperheillä kyseisen toiminnan tarvetta. Tarvekartoituksen suorittaminen annettiin suoritettavaksi opinnäytetyönämme. (Ruusunen a 2012.) Työn toimeksiantaja oli Hämeenkosken kunnan päiväkodin johtaja perhepäivähoidon ohjaaja. Tarvekartoitus tehtiin kyselytutkimuksen avulla. Tutkimuksemme kohderyhmänä ovat kaikki hämeenkoskelaiset lapsiperheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Näitä perheitä oli vuoden 2011 lopussa 101 kappaletta (Suomen virallinen tilasto, SVT, 2012).

6.1 Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tavoitteena on lapsiperheille suunnatun kyselyn avulla tuottaa sellaista tietoa, jota toimeksiantaja voi hyödyntää kunnan varhaiskasvatuspalvelujen suunnittelu- ja kehittämistyössä. Toinen keskeinen tavoite on saada perheet innostumaan henkilökohtaisesta osallistumisesta toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa lomakekyselyn avulla hämeenkoskelaisten lapsiperheiden avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarvetta.

Lomakkeeseen (Liite 1) sisältyvien avointen kysymysten avulla on tarkoituksena saada perheiden ääni aidosti kuuluviin. Toisin sanoen työllä pyritään vaikuttamaan perheiden osallisuuden vahvistumiseen itseään koskevassa päätöksenteossa ja palvelutuotannossa. Lisäksi tutkitaan, mihin paikkakunnalla toimiviin avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin perheet osallistuvat ja minkälaisia kokemuksia heillä on näistä palveluista.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia kokemuksia hämeenkoskelaisilla perheillä on paikkakunnalla toimivista avoimen varhaiskasvatuksen palveluista?
2. Millaisille eri toimijoiden organisoimille avoimen varhaiskasvatuksen palveluille Hämeenkoskella on tarvetta?
3. Millä tavalla perheet ovat valmiita osallistumaan varhaiskasvatuspalvelujen suunnitteluun, toteuttamiseen ja kustannuksiin?

Aiheeseen tutustumisen yhteydessä esiin tulleiden sosiaalipedagogisten elementtien kuten yhteisöllisyyden, osallisuuden ja vertaisuuden teemoista tärkeäksi selvitettäväksi asiaksi nousevat myös toimintaan osallistuneiden perheiden kokemukset saamastaan tuesta, esittämät toiminnan kehittämisideat sekä halukkuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Toimeksiantajamme haluaa myös tietää, ovatko perheet halukkaita osallistumaan avoimen varhaiskasvatuksen kustannuksiin sekä voidaanko avoimia varhaiskasvatuspalveluja kehittämällä vaikuttaa kunnallisen päivähoidon kysyntään.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on tehty pääosin kvantitatiivisella menetelmällä. Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi (Heikkilä 2014, 15). Tilastollinen menetelmä valittiin koska sen avulla voidaan Heikkilän (2014, 15) ja Vehkalahden (2008, 13) mukaan selvittää sekä yleiskäsityksiä että yksityiskohtia. Oli myös mahdollista, että kyselyyn olisi tullut runsaasti vastauksia, koska kohderyhmä käsitti 101 perhettä (Suomen virallinen tilasto, SVT, 2012). Lisäksi tutkimusaihe oli ilmiönä tunnettu ja tehtäväksiäntomme oli vallitsevan tilanteen kartoittaminen (Kananen 2012, 31; Heikkilä 2014, 15).

Tilastollisen tutkimuksen tehtävä on aina mittaamista ja se tehdään käytännössä kyselytutkimuksena. Kyselyt ovat tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä ja raaka-ainetta, ja kysymyksistä riippuvat

tutkimuksen luotettavuus ja laatu. (Kananen 2014, 143.) Tilastollisen tutkimusmenetelmän lisäksi tutkimuksessa on sovellettu sekä laadullisia että aineistolähtöisiä menetelmiä sijoittamalla kyselylomakkeeseen myös avoimia kysymyksiä (Kananen 2012, 31; Heikkilä 2014, 15). Tilastollisen tutkimuksen päätavoite on yleistää tutkimusongelma, kun taas laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkimusongelmaa ja saada näin näkyviin, mikä ilmiössä on merkittävää ja mikä toistuu usein yleisellä tasolla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 177).

Tutkimus on tehty kyselylomakkeella Internet-ympäristössä sekä samat kysymykset sisältäneellä manuaalisesti täytettävällä paperilomakkeella. Osa kysymyksistä on tiukasti strukturoituja valmiina annettuine vastausvaihtoehtoineen. Osa kysymyksistä on avoimia, jotta vastaajilla on mahdollisuus kertoa omin sanoin kokemuksistaan ja näin mahdollisesti saada vastaaja myötämieliseksi haastattelulle. Avoimilla vastausvaihtoehdoilla on tarkoitus saada sellaista tietoa, jollaista ei strukturoiduilla kysymyksillä voida saada (Kananen 2014, 152). Laadullisia elementtejä puolustaa sekin, että tavoitteenamme oli saada perheiden ääni kuuluville ja laadullisessa lähestymistavassa korostuvat ihmisten omat kokemukset, havainnot ja toiminnot (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2011, 82).

6.3 Opinnäytetyön tiedonhaku, aikataulu ja aineiston hankinta

Opinnäytetyön toteuttamiseen aihevalinnasta julkaisuseminaariin kului kokonaisuudessaan useampi vuosi. Aiheeseen tutustuminen aloitettiin toukokuussa 2012 jolloin tapasimme toimeksiantajamme ja aloitettiin tiedonhaku avoin varhaiskasvatus-käsitteen merkitysten kartoittamisella. Aluksi avointa varhaiskasvatusta käsittelevää tutkimusmateriaalia oli vaikea löytää. Lopulta kuitenkin materiaalia löytyi niin Masto Finna-hauilla kuin suoraan yliopistojen sivuilta. Kävimme syksyllä 2012 tutustumiskäynnillä Heinolassa, jossa perhekeskuskoordinaattori esitteli paikallisen perhekeskuksen ja avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa. Kuviossa 1 on esitelty työn etenemisen aikataulu vaiheittain.

Kuvio 1. Opinnäytetyön aikataulu.

Avoin varhaiskasvatus-käsitteen hahmottuessa aloimme suunnitella tutkimusstrategiaa. Olimme yhtä mieltä siitä, että tutkimus tehdään kyselylomakkeella. Kyselylomake rakennettiin yhdessä. Lomake esiteltiin kahdeksalla kohderyhmää vastaavalla henkilöllä sekä

hyväksyttiin toimeksiantajalla. Kyselylomake käytiin läpi myös suunnitelmaseminaarissa joulukuussa 2012, jolloin saimme viimeiset korjausehdotukset seminaariin osallistuneilta opiskelijoilta.

Hämeenkosken kunnalla oli käytössään Digium Enterprise-kyselyohjelma. Toimeksiantajan käyttämänä palveluna se oli järkevä vaihtoehto kyselytutkimuksen toteuttamiselle. Saimme lyhyen opastuksen ohjelman käyttöön sivistustoimen toimistotyöntekijältä. Syötimme kyselyn Digium Enterprise-sivustolle. Palvelu oli helppokäyttöinen ja kykenimme itse muokkaamaan kyselyn ulkonäköä pienillä efekteillä. Syötettyämme kyselyn saimme henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen ja linkin, jonka kautta kyselyyn pääsi vastaamaan. Kunnan tietohallinnon työntekijä huolehti vastauslinkin näkyvyydestä kunnan Internet-sivuston aloitussivulla. Laadimme kyselystä kertovan tiedotteen, joka julkaistiin joka kotiin jaettavassa kunnan tiedotuslehtinen Kosken Kohinoissa (Liite 2).

Kyselylomake oli aluksi avoinna kuukauden ajan keväällä 2013. Tuona aikana emme saaneet vastauksia, joten pidensimme vastausaikaa toisella kuukaudella. Vastausajan pidentämisestä saimme läpi tiedotteet kahteen paikallislehteen Hollolan Sanomiin ja Keski-Hämeeseen. Tämän lisäksi veimme kyselylomakkeita kirjastoon täytettäväksi paperiversiona. Toinen meistä kävi myös kertomassa kyselystä ja viemässä kyselylomakkeita perhekerhoihin ja perhekahvilaan. Vastajat sulkivat täytetyt paperilomakkeet kirjekuoriin ja laittoivat kuoret sitä varten tehtyihin palautuslaatikkoihin. Näin vastauksia saatiin 14 kappaletta. Suoraan Internet-linkin kautta saimme kaksi vastausta. Aineiston käsittelyn helpottamiseksi ja Digium Enterprise-ohjelman raporttiominaisuuksien hyödyntämisen mahdollistamiseksi syötimme paperilomakkeilla tulleet vastaukset sellaisenaan vastauslinkin kautta ohjelmaan. Tämän jälkeen keräsimme tulokset palvelimelta ja tallensimme ne ulkoiselle muistitikulle. Tarkastelimme myös alustavasti kyselyn tuloksia ja kerroimme toimeksiantajalle suullisesti kyselyn tuloksista.

Kuten kuviosta 1 on luettavissa, teimme tiedonhakua pääasiassa kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe ajoittuu syksyyn 2012 ja

kevääseen 2013. Ja toinen vaihe alkoi loppuvuodesta 2015 ja kesti osittain aivan työn viime metreille asti. Tässä vaiheessa olemme tarkistaneet jokaisen vanhan lähteen, etsineet uusia ajankohtaisempia lähteitä sekä korvanneet vanhoja lähteitä uusilla. Pyrimme käyttämään työssämme enintään kymmenen vuotta vanhoja lähteitä. Mukana on kuitenkin myös joitakin vanhempia julkaisuja, jotka hyväksyimme niiden sisältämien muuttumattomien perustietojen vuoksi. Lisäksi joihinkin vanhempiin lähteisiin viitattiin nuoremmista julkaisuista ja halusimme käyttää alkuperäisiä lähteitä. Avoimen varhaiskasvatuksen historiaosuudessa jouduimme turvautumaan lähes kokonaan yhteen lähteeseen, koska nettihauilla emme löytäneet soveltuvampia lähteitä. Toinen vaihtoehto olisi voinut olla erilaisten järjestöjen ja jopa Kansallisarkiston kokoelmiin tutustuminen ja katsoimme sen olevan opinnäytetyön kokonaisuuden ja toimeksiannon kannalta tarpeetonta.

6.3.1 Kyselylomake

Tutkimus tuotettiin Internetissä täytettävän kyselylomakkeen (Liite 1) sekä kirjastossa jaossa olleiden samansisältöisten paperilomakkeiden avulla. Paperilomakkeet palautettiin suljetuissa kirjekuorissa omaan palautuslaatikkoon. Internetissä täytettävän kyselylomakkeen vahvuuksia ovat ehdottomasti visuaalisuus, nopeus, taloudellisuus ja työmäärän väheneminen (Valli 2015, 47, Kananen 2014, 156). Sähköinen kyselylomake valittiin taloudellisen edullisuuden vuoksi ja koska oletimme saavamme kaikille avoinna olevan Internet-kyselyn kautta paljon vastauksia.

Kuten Vehkalahti (2008,20) mainitsee, tutkimuksen onnistuminen riippuu paljolti kyselylomakkeesta. Ratkaisevaa on, kysytäänkö sisällöllisesti oikeita kysymyksiä tilastollisesti mielekkäällä tavalla. Hyvä kyselylomake on kokonaisuus, jossa toteutuvat sekä sisällölliset että tilastolliset näkökohdat. (Vehkalahti 2008, 20.) Hyvä kyselylomake on selkeä, teksti on hyvin aseteltu, vastaaminen on selkeää, siinä kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan ja kysymykset ovat sidottu tutkimusaiheeseen ja etenevät

loogisesti (Heikkilä 2014, 67; Valli 2015, 43). Kyselylomake sisälsi sekä monivalinta että avoimia kysymyksiä. Käsittelyn helpottamiseksi kysymykset laadittiin huolellisesti sekä suunniteltiin vastausten käsittelymahdollisuuksien mukaan etukäteen. Tutkittavien aihealueiden rajaaminen oli tärkeää, jotta tulosten tulkinta ei kävisi liian laajaksi tehtäväksi.

Kysymysten tulee olla vastaajaystävällisiä. Lomaketta laadittaessa pyrimme huomioimaan kysymysten olevan jokapäiväistä käyttökieltä, jota kaikkien vastaajien on helppo ymmärtää samalla tavalla. Vältimme johdattelevia kysymyksiä. Lomakkeessa on myös kontrolloivia kysymyksiä joilla varmistimme vastaajien kuulumisen kohderyhmäämme. (Kananen 2014, 143, Rinne 2015, 43). Lomakkeessa on yhteensä 30 kysymystä. Näistä kolme ensimmäistä ovat lämmittely- ja kontrollikysymyksiä. Kysymykset 5 – 15 on tarkoitettu avoimia varhaiskasvatuspalveluja käyttäneille perheille ja kysymykset 16 – 18 perheille, jotka eivät ole käyttäneet kyseessä olevia palveluja. Kysymykset 19 – 30 on tarkoitettu kaikille vastaajille.

6.4 Aineiston käsittely

Kyselytutkimus oli kaikkien hämeenkoskelaisten saavutettavissa. Tällöin vastauksia voi tulla myös kohderyhmän ulkopuolta. Olimme varautuneet jättämään kohderyhmän ulkopuolelta tulevat vastaukset analysoimatta. Aloitimme kyselytutkimuksen aineiston analysoinnin tutustumalla itse aineistoon. Perusteellinen aineiston esikäsittely luo pohjan varsinaisille analyyseille (Vehkalahti 2008, 51). Kvantitatiivisen aineiston analysointiin ja havainnollistamiseen käytimme Digium Enterprise- ohjelman tarjoamaa Excel-taulukointia ja -kuvaajia.

Kävimme läpi tutkimuskysymyksiimme vastanneet kysymykset. Vastaus jokaiseen tutkimuskysymykseen koostui useammasta sekä avointen- että monivalintakysymysten vastauksesta. Kävimme vastaukset ensin läpi kysymys kerrallaan. Sen jälkeen teimme niistä yhteenvedon. Analysointimenetelmänä käytimme kvantifioimista eli sisällön määrällistä

erittelyä, koska Eskolan & Suorannan (1998, 165) mukaan myös laadulliseen aineistoon voidaan käyttää määrällistä analyysiä. Kvalitatiivisen aineiston analysointi aloitettiin sen järjestämisellä. Eskolan ja Suorannan (1998) esittämistä useista analyysimenetelmistä tutkimukseen soveltuisivat luokittelu, teemoittelu ja tyypittely. Nämä sopivat käytännöllisten ongelmien ratkaisuun. (Eskola & Suoranta 1998, 161 ja 179). Avointen kysymysten analysoinnissa käytimme kvantifioimisen lisäksi myös teemoittelua ja tyypittelyä. Teemoittelulla pyritään hahmottamaan tutkimusaineistosta keskeisiä aihepiirejä eli teemoja (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka a 2015). Tyypittelyssä informaatioaineksesta kootaan tyypillisiä asioita eli aineistoa tiivistetään havainnollisiin tyyppisiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka b 2015).

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä kappaleessa käymme läpi tutkimuksen tulokset läpi kysymys kerrallaan ja tuomme tutkimustulokset luettavaksi. Avoimien kysymyksien vastaukset on teemoiteltu ja tyypitelty viiteen aihealueeseen, jotka avataan erikseen omissa alaluvuissaan.

7.1 Kysymyskohtainen tuloserittely

Kyselyyn tuli yhteensä 16 vastausta. Näistä kaksi tuli suoraan Internet-lomakkeelle ja 14 vastausta saatiin kirjaston, seurakunnan perhekerhon ja Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisosaston perhekahvilan käyttäjiltä paperilomakkeille kirjattuina. Käsittelyn yhdenmukaistamiseksi ja Digium-ohjelman raporttiominaisuuksien käytön mahdollistamiseksi vastaukset siirsimme autenttisina verkkokyselyyn.

Kysymyslomake on työn liitteenä (Liite1). Kysymykset 1-3 ovat lämmittely- ja kontrollikysymyksiä. Kysymykset 5 – 15 on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat käyttäneet avoimia varhaiskasvatuspalveluja. Kysymykset 16 – 18 on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät ole käyttäneet kyseessä olevia palveluja. Kysymykset 19 – 30 on tarkoitettu kaikille vastaajille.

Kolmeen ensimmäiseen kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet. Ensimmäisessä kysymyksessä tiedustellaan vastaajan suhdetta lapseen. Vaihtoehdot olivat äiti, isä, vanhemmat yhdessä tai muu huoltaja. Vastaajina oli 15 äitiä ja 1 isä. Vastaajajakauma selittyy, sillä että sekä perhekerhon että perhekahvilan kävijät ovat suurimmaksi osaksi naisia. Toisessa kysymyksessä tiedustellaan perheen alle kouluikäisten lasten lukumäärää. Yhdeksässä perheessä on yksi lapsi. Kuudessa perheessä on kaksi lasta ja yhdessä perheessä enemmän kuin kolme lasta.

Kolmanneksi kysytään, miten perheen alle kouluikäisten lasten hoito on järjestetty. Kahden vastaajan lapset olivat kokopäivähoidossa, kuuden osapäivähoidossa ja kolmen lapset perhepäivähoidossa. Viiden vastaajan lapset olivat kotihoidossa. Yksi vastaaja tarkensi vastaustaan seuraavasti:

Perheessä on kaksi lasta, joista toinen on osa-aikahoidossa ja toinen kotona. Hän vastasi osa-aikahoidossa. Vastaukset on esitetty graafisesti kuviossa 2.

Kuvio 2 Alle kouluikäisten lasten hoitojärjestelyt

4. Kysymys: Käytättekö avoimia varhaiskasvatuspalveluja, joita ovat kunnan kesäisin järjestämä leikkikenttätöiminta, seurakunnan päivä- ja perhekerhot sekä MLL:n perhekahvila?

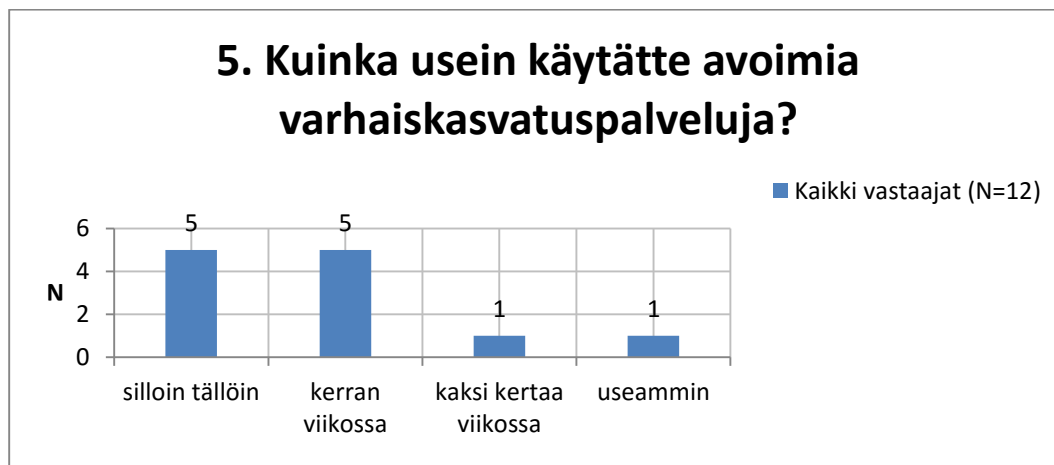
Kysymykseen vastasi 16 henkilöä. Vastaajista neljä ei ollut käyttänyt tarjolla olleita palveluja. Käyttämättömyyden syyt ovat seuraavat: *ajan puute, huono aika, lapsi on vielä liian pieni ja ei ole ollut toistaiseksi tarvetta eikä vastaa omaan tarpeeseen*. 12 vastaajaa oli käyttänyt tarjottuja palveluja. Yksi vastaaja oli käyttänyt leikkikenttätöimintää, yksi kaikkia tarjolla olleita palveluja, kaksi vain seurakunnan lasten päiväkerhoa ja perhekerhoa, neljä vain perhekahvilaa ja neljä vastaajaa käytti sekä perhekerhon että perhekahvilan palveluja.

Seuraavaksi käsittelemämme lomakkeen kysymykset 5 -15 on suunnattu henkilöille, jotka ovat vastanneet käyttäneensä avoimia varhaiskasvatuspalveluja.

5. Kysymys: Kuinka usein käytätte avoimia varhaiskasvatuspalveluja ( ) silloin tällöin ( ) kerran viikossa ( ) kaksi kertaa viikossa ( ) useammin?

Kysymykseen vastasi 12 henkilöä. Palveluja käytti kaksi kertaa viikossa yksi perhe, useammin kuin kaksi kertaa viikossa yksi perhe, kerran

viikossa viisi perhettä ja silloin tällöin viisi perhettä. Vastaukset jakautuivat kuviossa 3 esitetyllä tavalla.

Kuvio 3 Avointen varhaiskasvatuspalvelujen käytön useus

6. Kysymys: Mikä on saanut teidät lähtemään toimintaan mukaan?

Kysymykseen vastasi 13 henkilöä, joista yksi oli kirjannut vain kolme viivaa. Mukaan lähtemisen perusteluissa tulevat tasavertaisina esiin sekä vanhempien että lasten tarpeet. Avoimiin palveluihin osallistutaan sosiaalisten suhteiden, mielekkään tekemisen ja arjen rikastuttamisen vuoksi. Vastauksista nousee esiin myös arvostus henkilöstön kykyyn pitää toiminnan struktuuri hallinnassaan. Alla on kaksi esimerkkiä perusteluista.

Mukava porukka, kivaa tekemistä ja lapset ovat aikuisten "hallinnassa", toiminta on lapsilähtöistä mutta aikuisjohtoista

Äitiysloman aikana lähdin mukaan toimintaan. Sai itse aikuista vertaistukea, seuraa ja lapsi leikkiseuraa ja lisää virikkeitä.

7. Kysymys: Mistä olette saaneet tietoa avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

Kysymykseen vastanneita on 12 henkilöä. Neuvolasta tiedon on saanut kaksi perhettä, ystäviltä viisi, paikallislehdestä neljä ja muualta tiedon saanut yksi henkilö tuntee palveluja työnsä puolesta, hänen tiedonlähteenään on myös *netti*. Kukaan vastanneista ei ollut saanut tietoa

avoimista palveluista päiväkodista. Alla on vastaukset graafisena esityksenä kuviossa 4.

Kuvio 4 Mistä saatu tietoa avoimista varhaiskasvatuspalveluista

8. Kysymys: Onko avoimia varhaiskasvatuspalveluja helppo käyttää?
Perustelkaa vastauksenne.

Kysymykseen vastasi 10 henkilöä. Kyllä-vastauksia on yhdeksän ja Ei-vastauksia yksi kappale. Kielteinen vastaus koski palvelun aukioloaikaa. Palvelujen koetaan olevan keskeisen sijaintinsa vuoksi helposti saavutettavissa. Toiminnan ilmapiiriä kuvataan mutkattomaksi. Lisäksi arvostetaan palvelujen maksuttomuutta. Alla on esitetty poimintoja vastauksista.

Otetaan avoimesti vastaan kerhoon / kahvilaan mennessä

Hyvien kulkuyhteyksien päässä, maksuttomia

Ei-vastauksen perustelu:

kellonajat eivät ole oikein sopineet aikaisin heräävien ja syövien lapsien päivärytmiin

9. Kysymys: Vastaavatko tarjolla olevat avoimet varhaiskasvatuspalvelut odotuksianne ja miksi?

Kysymykseen vastasi 11 henkilöä. Seitsemän henkilön mielestä palvelut vastasivat heidän odotuksiaan.

Lapset viihtyvät ja toiminta on hyvää

saa keskusteluseuraa mm. lapsen kasvatukseen/kehitykseen liittyen muilta vanhemmilta ja on lapselle virikkeitä, kun leikkii muiden lasten kanssa

Neljä henkilöä katsoo, etteivät palvelut vastanneet heidän odotuksiaan.

leikkikenttätoiminta tänä kesä lyhytaikainen ja vastuukysymykset epäselviä

Pitäisi olla vastuuhenkilöiden hanskassa. Kerhonohjaustaidot puuttuu, tarkoitus, ei ole yhdessä tekemistä, ilman liian vapaata sähläystä

10. Kysymys: Koetteko saavanne tukea kasvatustehtäväänne avoimen varhaiskasvatuksen henkilökunnalta?

Kysymykseen vastasi 12 henkilöä. Kyllä valintoja on neljä, Jonkin verran valintoja on viisi ja Ei valintoja on kolme kappaletta. Alla on vastausten jakauma graafisena esityksenä, kuvio 5.

Kuvio 5 Kokemus tuen saamisesta henkilökunnalta

11. Kysymys: Millaista tukea kasvatustehtävääne olette saaneet tai toivoisitte saavanne?

Kysymykseen vastasi yhteensä 10 henkilöä. Kolme vastaajaa kirjasi vastaukseensa kolme viivaa. Vastaajat kokevat saaneensa henkilökunnalta kuuntelijan ja ymmärtäjän sekä käytännön neuvoja elämän arkeen. Toivomuksena esitetään palautteen saamista lapsen käyttäytymisestä kerhossa:

Varmaan olisi hyvä kuulla, miten lapsi kerhossa käyttäytyy ja toimii..

seurakunnan työntekijät lapsimyönteisiä ja auttavaisia

hyviä vinkkejä käytännön arkeen. Varsinkin kun nyt jo koulussa olevat isommat lapset kävivät seurakunnan päiväkerhosta, sai sieltä hyvin tarvittaessa tukea ja ymmärrystä

12. Kysymys: Koetteko saavanne tukea kasvatustehtävääne muilta toimintaan osallistuneilta vanhemmilta?

Kysymykseen vastasi 12 henkilöä. Kaikki vastanneet eli kaikki avoimia varhaiskasvatus palveluja käyttäneet kokevat saaneensa tukea muilta vanhemmilta. Vastausten tarkempi jakauma näkyy taulukossa 1.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	kyllä	6	50,00%	■				
2.	jonkin verran	6	50,00%	■				
3.	ei	0	0,00%					
	Yhteensä	12	100%					

Taulukko 1 Kokemus muilta vanhemmilta saadusta tuesta

13. Kysymys: Millaista tukea olette saaneet tai toivoisitte saavanne?

Kysymykseen vastasi 9 henkilöä. Heistä kolme vastasi merkitsemällä kolme viivaa. Kuusi vanhempaa kokee saaneensa tukea ja rohkaisua muiden osallistujien samankaltaisista kokemuksista.

koko kylä kasvattaa on mielestäni oikea asenne tulla toimintaan. Ei ole sinun ja minun lapsia vaan kaikki ovat yhteisiä ;)

Vertaistukea. Se on aina mukava kuulla, että kaikilla lapsilla on samanlaisia uhmakausia yms. Että määrätyt jutut kuuluu kehityksen kaareen, niitä on kaikilla

14. Kysymys: Koetteko itse tukeneenne muita toimintaan osallistuneita vanhempia? Kertokaa esimerkkejä.

Tähän kysymykseen vastasi 11 henkilöä. Heistä neljä oli kirjannut kolme viivaa ja yksi ei koe tukeneensa muita vanhempia. Kuusi henkilöä koki tukeneensa muita vanhempia esimerkiksi omalla kannustavalla asenteellaan, kertomalla omia kokemuksiaan ja tarjoamalla hoitoapua.

Olen yrittänyt olla ystävällinen, kiinnostunut ja kannustava erityisesti uusille vanhemmille

Kyllä, hoitoapua ym.

Kyllä. Oikeastaan jakamalla kokemuksia lapsen eri kasvuvaiheista.

15. Kysymys: Aiotteko jatkossakin osallistua avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan ja minkä vuoksi?

Kysymykseen vastasi 12 henkilöä ja he kaikki aikovat edelleen osallistua avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan. Vastaukset ovat samankaltaisia kuin syyt tulla mukaan toimintaan. Osallistumishalukkuuttaan vastaajat perustelevat sosiaalisten suhteiden muodostumisella sekä lasten että

vanhempien kesken ja arjen toimiin vaihtelun ja toiminnan saamisella. Seuraavassa esimerkkejä vastauksista:

Lapsi osapv hoidossa, näkee muitakin lapsia ja itse toisia äitejä

kerhossa käynti kuuluu meidän arkeen

ohjelmaa ja toimintaa kotielämän ohelle

Seuraavat kysymykset 16 - 18 on suunnattu henkilöille, jotka eivät olleet käyttäneet avoimia varhaiskasvatuspalveluja.

16. Kysymys: Onko teillä kiinnostusta lähteä mukaan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan?

Kysymykseen vastasi viisi henkilöä. Heistä kaksi vastaa kyllä ja kolme mahdollisesti. Kysymykseen ei tullut yhtään ei-vastausta. Alla jakauma on esitetty graafisesti kuviossa 6.

Kuvio 6 Avoimia palveluja käyttämättömien kiinnostus osallistua?

17. Kysymys: Kuinka usein uskoisitte osallistuvanne avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin?

Kysymykseen vastasivat kaikki neljä henkilöä, jotka eivät olleet käyttäneet avoimen varhaiskasvatuksen palveluja. Vastaajista kolme uskoi käyttävänsä palveluja kerran viikossa ja yksi silloin tällöin.

18. Kysymys: Millaista tukea lasten hoitoon ja kasvatukseen kaipaisitte avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

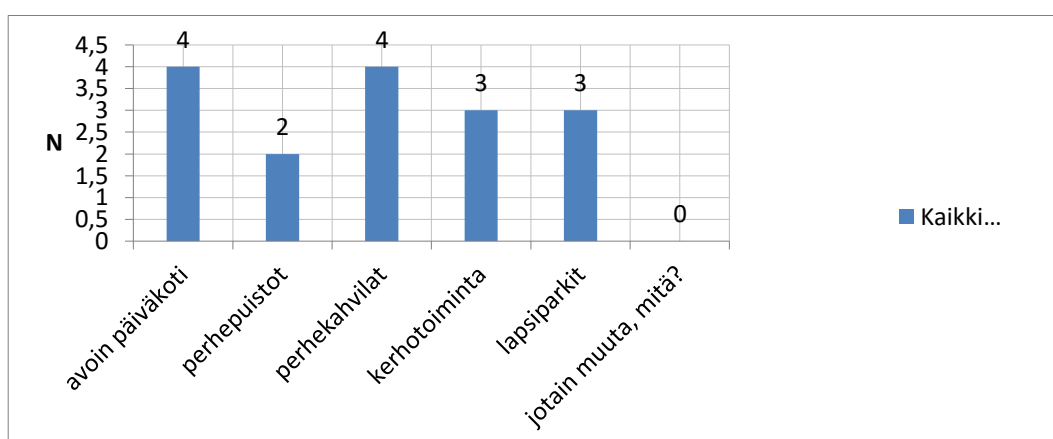
Tähän kysymykseen ei tullut yhtään vastausta.

Seuraavat kysymykset 19 - 30 on tarkoitettu kaikille vastaajille.

19. Kysymys: Mitä avoimia varhaiskasvatuspalveluja olisitte kiinnostuneet käyttämään, jos niitä olisi tarjolla? Voitte valita useamman vaihtoehdon. Avoimella päiväkodilla tarkoitamme yhteistä aikaa ja paikkaa, jossa vanhemmat voivat lapsineen kokoontua yhteen.

Kysymykseen vastasivat kaikki 16 henkilöä (n=16). Neljä vastaajaa on kiinnostunut avoimesta päiväkodista, neljä perhekerhosta, kolme kerhotoiminnasta, kolme lapsiparkista ja kaksi perhepuistosta. Kuvio 7.

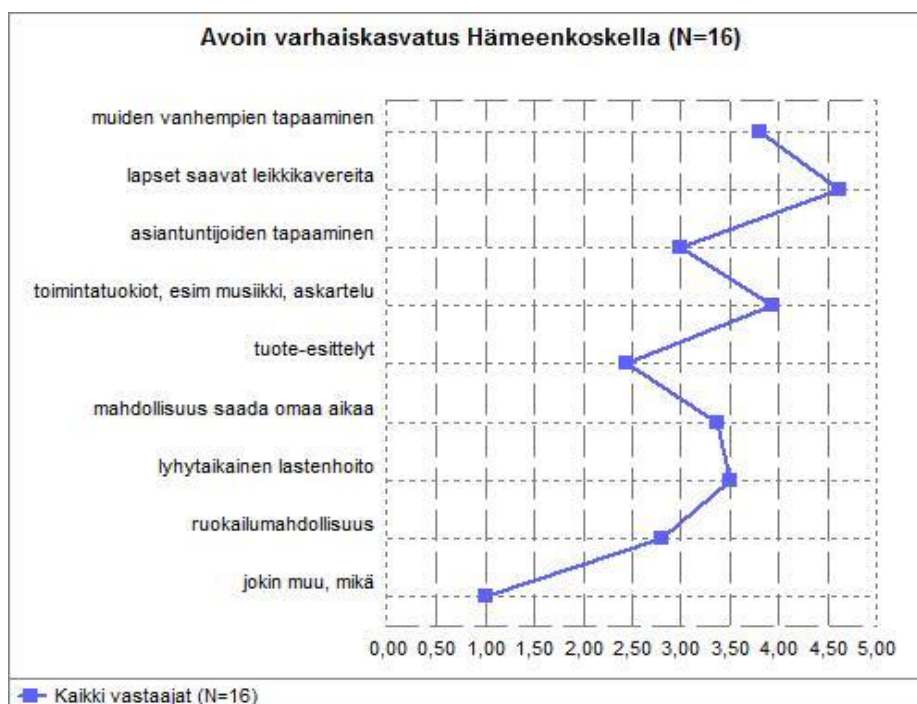
Huomion arvoista on, että tämän kysymyksen operationalisoinnissa sattui virhe. Tarkoituksena oli, että vastaajat olisivat pystyneet valitsemaan useamman vaihtoehdon. Digium-ohjelma salli kuitenkin vain yhden valinnan, valintaa pystyi kuitenkin muuttamaan. Paperilomakkeille vastanneista kolme henkilöä oli valinnut useamman vaihtoehdon. Vastausten kirjaaja päätteli lomakkeen muiden vastausten perusteella tärkeimmän vaihtoehdon. Esimerkiksi kysymykseen 23 oli kirjattu *avoin PK toiminta olisi kiva...*

Kuvio 7 Mitä avoimia varhaiskasvatuspalveluja käyttäisitte

20. Kysymys: Kuinka tärkeitä teidän mielestänne ovat seuraavat asiat avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa? Ohje: Valitkaa mielipidettänne vastaava numero väliltä 1-5 (1=ei yhtään tärkeä ... 5=erittäin tärkeä)

Avointen varhaiskasvatuspalvelujen tärkeimmäksi merkitykseksi vastaajat kokevat lasten mahdollisuudet saada leikkikavereita. Seuraavaksi tärkeimmiksi nähdään toiminnallinen sisältö ja muiden vanhempien tapaaminen. Vastaukset jakautuvat arvoasteikkovertailussa kuviossa 8 näkyvällä tavalla.

Kuvio 8 Avoimen varhaiskasvatuksen toimintasisältöjen arvostus

21. Kysymys: Mitä yhteistä toimintaa toivoisitte järjestettävän sekä vanhemmille että lapsille yhdessä ja erikseen?

Kysymykseen vastasi 12 henkilöä, heistä kolme kolmella viivalla. Vastaajien toiveissa painottuvat muskarin järjestäminen ja erilaiset liikunnalliset toiminnot sekä säännöllisinä että yksittäisinä tapahtumina toteutettuina. Alla esimerkkejä:

koko perheen tapahtumia

Joki leiripäivä kesäisin olisi kiva. Äitien oma leiripäiväkin olisi aika mukava

Energisen pojan vanhempana toivoisin iltatoimintaa kuten tempukerho tms. Hollolassa yhdistys järjestää vastaavia. Kaikki Hämeenkoskelaiset kun eivät sählystä ole kiinnostuneita.

22. Kysymys: Onko avoimista varhaiskasvatuspalveluista tiedottaminen riittävää?

Kysymykseen vastasi 16 henkilöä. Heistä puolet eli kahdeksan pitää tiedottamista riittävänä, seitsemän henkilön mielestä tiedottaminen on heikkoa ja yhden vastaajan mielestä riittämätöntä. Yksi henkilö tarkentaa positiivista vastaustaan kommentilla: *Enemmänkin voisi tiedottaa*. Ohessa jakauma graafisena esityksenä Kuvio 9.

Kuvio 9 Avoimista varhaiskasvatuspalveluista tiedottamisen riittävyys

23. Kysymys: Ovatko avoimet varhaiskasvatuspalvelut riittävän monipuolisia Hämeenkoskella?

Kysymykseen vastasi 14 henkilöä. Ei-vastauksia on kahdeksan kappaletta ja kyllä-vastauksia kuusi kappaletta.

Ei-vastauksia perustellaan esimerkiksi vaihtoehtojen vähäisyydellä ja toiveilla 2-4 kertaa kuukaudessa tarjolla olevasta avoimesta päiväkodista

sekä *musakari* toiminnasta. Lisäksi osa vastaajista kokee, ettei henkilökunnalla ole tarpeeksi aikaa keskusteluun vanhempien kanssa.

asiantuntemusta vähän tai ei aikaa jutella vanhempien kanssa. Joku kerho/kahvila voisi alkaa jo klo 9 niin ehtisi olla vähän aikaa ennen kuin pitää lähteä kotiin ja päiväunille

Kyllä-vastauksien perusteluissa ollaan sekä tyytyväisiä olemassa olevaan tarjontaan että esitetään toiveita palvelujen lisäämisestä ja kunnan järjestämästä toiminnasta.

pieni kilpailu tarjottavaan toimintaan olisi tervetullutta. Nyt ainakin seurakunnan perhekerho on ruuhkautunut ainoana järkevänä toimintana perheille

kunta voisi olla enemmän mukana toiminnassa

kerhotoimintaa on mielestäni riittävästi

24. Kysymys: Olisitteko valmis osallistumaan avointen varhaiskasvatuspalveluiden suunnitteluun?

Kysymykseen vastasi 15 henkilöä. Vastaukset jakautuvat seuraavasti: Neljä kyllä-vastausta, yhdeksän mahdollisesti vastausta ja kaksi ei-vastausta. Alla esitetään vastausten jakauma taulukkomuodossa (taulukko 2).

Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1. kyllä	4	26,67%					
2. mahdollisesti	9	60,00%					
3. en	2	13,33%					
Yhteensä	15	100%					

Taulukko 2 Valmius osallistua avointen varhaiskasvatuspalvelujen suunnitteluun

25. Kysymys: Olisitteko valmis osallistumaan avointen varhaiskasvatuspalvelujen toteutukseen? Vaihtoehdot ovat: Kyllä, millä tavoin esimerkiksi? Mahdollisesti, millä tavoin esimerkiksi ja En, miksi ette.

Kysymykseen vastasi yhteensä 12 henkilöä. Kyllä vastanneet kolme henkilöä ovat valmiita suunnittelemaan toimintaa, pitämään muskaria ja vetämään joitakin toiminta tuokioita. Yksi vastaaja toteaa:

vedän jo nyt mll perhekahvilaa osittaisen hoitovapaapäivänä

Mahdollisesti vastanneet neljä henkilöä olisivat valmiita antamaan aikaa, vertaisryhmien ohjaamiseen, suunnitteluun ja valvontaan. Yksi vastaaja toteaa näin:

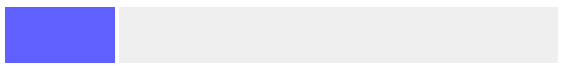
osallistumalla toimintaan.

Ei-vastauksia tuli viisi kappaletta. Niitä perustellaan ajan riittämättömyydellä ja työesteillä.

aika ei taitaisi riittää...?

26. Kysymys: Olisitteko valmis maksamaan avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

Tähän kysymykseen vastasi 15 henkilöä. Vastaukset jakautuvat seuraavasti: 12 Kyllä ja 3 Ei vastausta. Yksi vastaaja tarkentaa kyllä-valintaansa kaneetilla mahdollisesti. Ohessa on jakauma vielä taulukkomuodossa:

Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
kyllä	12	80,00%					
en	3	20,00%					
Yhteensä	15	100%					

Taulukko 3 Valmius maksaa avoimista varhaiskasvatuspalveluista

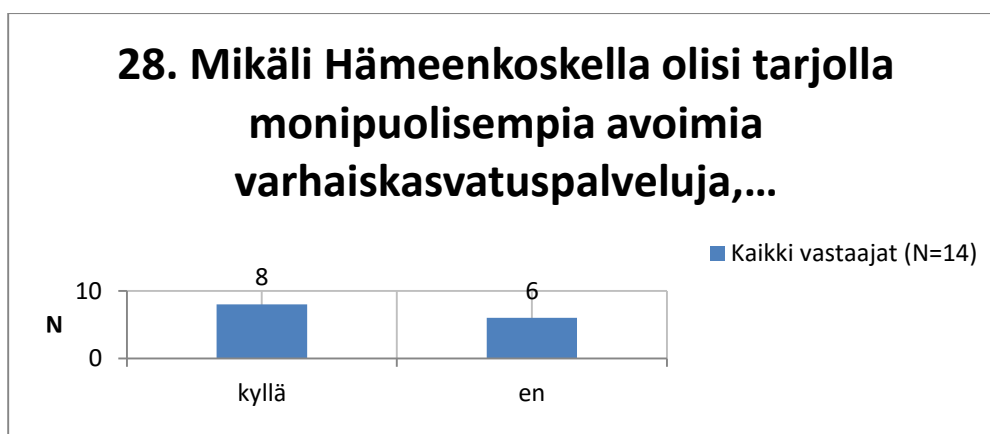
27. Kysymys: Jos vastasitte kyllä, niin kertoisitteko mistä palveluista olisitte valmis maksamaan ja kuinka paljon?

Kysymykseen vastasi 11 henkilöä, yksi heistä vastasi kolmella viivalla. Vastajat ovat valmiita maksamaan ruokailusta, avoimesta päiväkodista tai lapsiparkista, ohjatusta valvotusta toiminnasta. Yleisesti rahalle toivotaan vastinetta. Tämä näkyy muun muassa seuraavassa kommentissa:

Jos palvelu todella vastaa tarvettamme ja saamme rahallemme vastinetta. Kuntalaisen pitämästä kerhosta ei viitsi paljon maksaa. Voisiko hintana käyttää jotenkin sitä laskukaavaa jolla määräytyy myös päivähoito.

28. Kysymys: Mikäli Hämeenkoskella olisi tarjolla monipuolisempia avoimia varhaiskasvatuspalveluja, käyttäisittekö siinä tapauksessa kunnallista päivähoitoa?

Kysymykseen vastasi 14 henkilöä. Vastajista kahdeksan käyttäisi ja kuusi ei käyttäisi kunnallista päivähoitoa, mikäli tarjolla olisi monipuolisempia avoimia varhaiskasvatuspalveluja. Yksi Ei-vastauksen valinnut henkilö tarkoittaa vastaustaan kaneetilla mahdollisesti ei käyttäisi. Ohessa on jakauma graafisena Kuvio 10

Kuvio 10 Päivähoidon käyttö mikäli tarjolla olisi monipuolisempia avoimia varhaiskasvatuspalveluja

29. kysymys: Jos vastasitte kyllä, niin minkälaisia avoimia varhaiskasvatuspalveluja perheenne tarvitsisi, jotta ette käyttäisi kunnallista päivähoitoa?

Kysymykseen vastasi 10 henkilöä. Vastauksista ilmenee, ettei avoimella avoimella varhaiskasvatustoiminnalla voida korvata päivähoito silloin kun molemmat vanhemmat käyvät työssä:

Avoim päiväkotit x 3 viikossa

Kokopäivähoitoa, jos vanhemmat töissä..

Iltahoitoa tarvitsemme, kunnallinen ainoa vaihtoehto meille

Tarve on pääasiassa klo 7-17 hoidolle - tätä tuskin millään avoimella saadaan toteutettua, osittaisen hoitovapaan päivänä pyörii perhekahvila

30. kysymys Olisiko vielä jotain, mitä haluaisitte kertoa? Sana on vapaa. Kysymykseen vastasi kuusi henkilöä. Osa heistä tarkentaa tässä aiempia vastauksiaan. Tässä raportissa kirjasimme tarkennukset kyseisten kysymysten kohdalle. Vastauksissa toivotaan kunnallisen päivähoiton maksujen määräytyvän palvelun käyttömäärän mukaan.

Toivomuksena päivähoitosta maksettaisiin vain niistä tunteista/päivistä kun hoitoa tarvitaan/käytetään

7.2 Tulosten yhteenveto

Kyselymme tuloksista ilmenee, että hämeenkoskelaiset lapsiperheet käyttävät tarjolla olevista avoimista varhaiskasvatuspalveluista eniten seurakunnan perhekerhoa ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisosaston perhekahvilaa. Palvelujen käyttäjistä lähes 60 % käytti niitä ainakin kerran viikossa (Taulukko 4). Neljäsosa kyselyyn vastanneista ei osallistunut avoimen varhaiskasvatuksen toimintoihin. Heistä 40% oli kiinnostunut toimintaan osallistumisesta. Loput pitivät toimintaan osallistumista mahdollisena.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1	silloin tällöin	5	41,67%					
2	kerran viikossa	5	41,67%					
3	kaksi kertaa viikossa	1	8,33%					
4	useammi n	1	8,33%					
	Yhteensä	12	100%					

Taulukko 4 Palveluihin osallistumistiheys

Avointen kysymysosioiden teemoittelussa ja tyypittelyssä nousivat selkeästi esille sosiaaliset suhteet, toiminnan sisältö, henkilökunnan ammatillisuus ja valmius ottaa vastuuta toiminnasta. Viidentenä käsittelemme toimeksiantajaa kiinnostavat kysymykset.

7.2.1 Sosiaaliset suhteet

Avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta haetaan ja myös saadaan kokemuksia rakentavista sosiaalisista suhteista. Sosiaaliset suhteet näyttäytyvät merkityksellisinä sekä aikuisille että lapsille. Lapset saavat kontakteja toisiin samanikäisiin lapsiin, voivat leikkiä yhdessä ja oppia toinen toisiltaan uusia asioita. Kontaktien välityksellä syntyy ystävyyssuhteita ja kyläilyä. Onpa yhteen vastaukseen kirjattu merkittäväksi asiaksi verkostoituminen ennen kouluunmenoa. Tämä voi tarkoittaa sekä lasten että aikuisten keskinäistä verkostoitumista, sitä vastauksessa ei määritellä tarkemmin. Aikuisten näkökulmasta toiminnassa tapaa ja saa omia ystäviä. Mukava porukka ja välitön tunnelma saavat osallistumaan yhä uudestaan. Lisäksi useat vastaajat kuvailevat eri tavoin toisilta kävijöiltä saamiaan neuvoja, tukea ja konkreettista hoitoapua. Tätä vertaistukea sekä annetaan että saadaan.

Sosiaalisiin suhteisiin sisältyvät myös suhteet toimintaa ohjaaviin henkilöihin. Henkilöstön merkitys näkyy toiminnan yleisilmapiirissä. Henkilöstö saa osallistujat tuntemaan itsensä tervetulleeksi. Heiltä saadaan tukea ja ymmärrystä.

7.2.2 Toiminnan sisältö

Vastaajien mielestä on tärkeää, että avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa toiminta on suunniteltua, ohjattua, tavoitteellista ja henkilöstön hallinnassa. Toiminnan suuntaaminen lapsille ja lapsilähtöisyys koetaan tärkeäksi. Lisäksi toivottiin yhteisiä musiikki-, askartelu- ja liikuntatuokioita. Toiminnassa koetaan tärkeäksi lasten kasvuun ja kehitykseen liittyvien kysymysten käsittely sekä ajatusten ja kokemusten vaihto niin henkilöstön kuin toisten vanhempien kanssa. Toiminnan sisältöön kohdistuu myös kritiikkiä. Osa avoimen varhaiskasvatuksen toiminnoista on huonosti organisoitua ja muistuttaa enemmän ”*sisäpiirin juoruilua*” kuin tavoitteellista toimintaa.

7.2.3 Henkilökunnan ammatillisuus

Henkilökunnan kykyä luoda avoin ja uudet kävijät mukaansa tempaava ilmapiiri arvostetaan. Samoin koetaan tärkeäksi, että vaikka toiminta on *lapsilähtöistä* se on kuitenkin *aikuisjohtoista*. Toiminnan kokonaisuuden tulee vastaajien mielestä olla vastuuhenkilöiden hallinnassa. Palvelujen tarjoajalta odotetaan ammatillista näkemystä lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä kykyä tukea vanhemmuutta tarvittaessa. Vastauksissa tulee esille, että kunnan päivähoito ja henkilöstön ammatillisuus koetaan korkeaksi ja kunnalta toivotaan omaa panostusta avoimeen varhaiskasvatustoimintaan.

7.2.4 Valmius ottaa vastuuta toiminnasta

Yllättävän suuri osuus vastaajista on valmis osallistumaan omalla henkilökohtaisella työpanoksellaan valmiita avointen varhaiskasvatus-

palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen. Kolmetoista henkilöä viidestätoista vastaajasta on joko ehdottoman tai mahdollisesti valmis osallistumaan avointen varhaiskasvatuspalvelujen suunnitteluun. Palvelujen toteuttamiseen halukkaita on hiukan vähemmän, kahdestatoista vastaajasta seitsemän. He ovat valmiita suunnittelemaan toimintaa, pitämään muskaria, vetämään joitakin toiminta tuokioita, vertaisryhmien ohjaamiseen, suunnitteluun ja valvontaan.

7.2.5 Toimeksiantajaa kiinnostavat kysymykset

Palvelut ovat vastaajien mukaan helppoja käyttää keskeisen sijainnin ja maksuttomuuden vuoksi sekä sen takia että he ovat kokeneet, että heidät on otettu avoimesti mukaan toimintaan. Kustannuksiin vanhemmat ovat valmiita ottamaan osaa, mutta rahalle haluttua vastinetta. Esimerkiksi ohjattua toimintaa, materiaaleja, lapsiparkkia ja ruokailumahdollisuutta toivotaan rahaa vastaan. Kyselyyn vastanneista kuudestatoista perheestä yhdentoista lapset olivat joko koko- tai osapäiväisesti päivähoitossa. Molempien vanhempien käydessä työssä kyselyymme osallistuneilla perheillä ei ole mahdollista siirtyä käyttämään pelkästään avoimia varhaiskasvatuspalveluja. Sen sijaan kysymysten 28 ja 3 vastausten perusteella osa-aikaisen hoidon tarvetta voitaisiin mahdollisesti korvata laajemmilla avoimilla palveluilla.

8 POHDINTA

Tässä pohdintaosuudessa tarkastelemme tutkimustyötämme luotettavuuden, eettisyyden sekä oman oppimiskokemuksemme näkökulmista.

8.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen tarkoituksena on saada mahdollisimman luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa käytetään validiteetti- ja reliabiliteettikäsitteitä, jotka molemmat tarkoittavat luotettavuutta. Validiteetti tarkoittaa lyhyesti sitä, että tutkitaan oikeita asioita tutkimusongelman kannalta ja reliabiliteetti tutkimustulosten pysyvyyttä. (Kananen 2008, 79.) Tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että kyselylomakkeessa kysytään tutkimuskysymysten ja toimeksiantajan kannalta oikeita asioita. Valitettavasti pysyvyyttä eli stabiliteettia emme voi mitata, koska opinnäytetyöprosessissa ei ole mahdollista tutkimuksen uusintamittauksiin.

Tutkija voi nostaa tutkimuksen luotettavuutta selostamalla yksityiskohtaisesti tutkimuksen toteuttamisen jokainen vaihe perustellen valintansa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226). Omassa työssämme olemme huomioineet tämän käymällä läpi tutkimuksen vaihe vaiheelta, selkeästi ja mahdollisimman loogisesti. Olemme esimerkiksi avanneet kyselylomakkeen jokaisen kysymyksen ja kirjoittaneet auki niiden vastaukset. Näin olemme varmistaneet toiminnan läpinäkyvyyden alusta loppuun saakka.

Triangulaatio eli ”kolmiomittaus” on eräs keino lisätä tutkimukseen luotettavuutta. Triangulaatiolla tarkoitetaan useamman tutkimusmenetelmän yhdistämistä samassa tutkimuksessa. Eri näkökulmista pyritään saamaan vahvistusta samalle tutkimustulokselle eli tulkinalle. (Kananen 2008, 84.) Laadullisen ja määrällisen tutkimusmenetelmän yhdistelmä mahdollistaa triangulaatiomenetelmän

käytön eli saman asian tutkimisen erilaisista lähtökohdista käsin. Tämä voi lisätä tutkimuksen luotettavuutta monipuolistamalla ja laajentamalla näkökulmaa. (Eskola & Suoranta 2003, 69 - 70.) Olemme päätyneet käyttämään kyselylomakkeessa sekä strukturoituja, että avoimia kysymyksiä, koska avoin vastausvaihtoehto tuottaa mahdollisesti niitä vastauksia, joita emme osanneet ennakoida kysymyksiä laadittaessa ja saamme perheiden odotukset perusteellisemmin selville. Saamamme aineisto sisältää sekä laadullisin että määrällisin menetelmin tarkasteltavissa olevaa materiaalia. Tutkimuksessamme käytämme tilastollista mittaamista kvantitatiiviseen aineistoon ja sekä määrällistä kvantifioimista että laadullisia teemoittelua ja tyypittelyä kvalitatiiviseen aineistoon. Näin olemme pyrkineet varmistamaan tutkimuksemme luotettavuuden.

Tutkijalta vaaditaan kykyä punnita vastauksia saattaen ne teoreettisen tarkastelun tasolle. On pystyttävä osoittamaan millä perusteella tutkija esittää tulkintansa ja mihin päätelmät perustuvat. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226). Huomioimme tutkimuksen lukijaa avaamalla kysymysten vastaukset yksilökohtaisesti ja nostamalla esiin suoria lainauksia avoimista vastauksista. Näin tulosten tulkinta on näkyvää ja siten luotettavaa.

Kyselylomakkeella suoritettun tutkimuksen hyvä puoli on, ettei tutkija vaikuta olemuksellaan eikä läsnäolollaan vastuksiin toisin kuin esimerkiksi haastattelussa, jossa ollaan suorassa kansakäymisessä tutkittavan kanssa. Yksi tutkimustulosten luotettavuutta parantava tekijä on se, että kysymys esitetään jokaiselle koehenkilölle täysin samassa muodossa. Tämä toteutuu kysymyslomaketta käytettäessä. Vastaukseen eivät vaikuta tutkijan eleet, ilmeet, äänenpainot tai tauot sanojen välillä. (Valli 2015, 44.)

Kyselyt ovat tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä ja raaka-ainetta, ja kysymyksistä riippuvat tutkimuksen luotettavuus ja laatu (Kananen 2014, 143). Tilastollinen tutkimus edellyttää ”riittävää” määrää havaintoyksiköitä, jotta tulokset olisivat luotettavia ja ne voitaisiin siirtää koskemaan koko perusjoukkoa (Kananen 2008, 10.) Järvenpään ja Kososen (1996)

mukaan suunnitteluvaiheessa on tarpeellista pohtia, tehdäänkö otantatutkimus vai kokonaistutkimus. Tutkimusresurssit määrittelevät hyvin pitkälle, kuinka suuri otos otetaan. (Järvenpää & Kosonen 1996, 34). Päädyimme kokonaistutkimukseen, koska perusjoukko ei ollut tavattoman suuri ja otannan käytännön suorittaminen olisi vaatinut perheiden henkilö- ja yhteystietojen käyttöön saamista. Oletimme saavamme paljon vastauksia ja pohdimme mikä olisi tarpeeksi suuri määrä vastauksia yleistettävyyden varmistamiseksi. Vastausprosentti jäi kuitenkin alhaiseksi, mikä kyseenalaistaa tutkimuksen luotettavuutta yleistettävyyttä.

8.2 Tutkimuksen eettisyys

Käsitteellä *etiikka* tarkoitetaan filosofista tarkastelua, jonka kohteena on ihmisen tavat tai luonteen laatu. Etiikan avulla voidaan tarkastella inhimillistä toimintaa, hyvää ja pahaa, oikeaa ja väärää. Etiikan ja moraalin voidaan ymmärtää tarkoittavan lähes samaa, etiikassa kyse on moraalifilosofiasta. On kyse periaatteista, jotka koskevat arvoa ja moraalialia sekä tavoista toimia ja menetellä yhteiskunnassa arvostettuun ja hyväksytyyn tapaan. (Niemi 2011, 15).

Lääketieteellisessä tutkimuksessa on ollut hyvin tarkka eettinen lainsäädäntö, mutta sosiaalitieteisiin lainsäädäntö ei ole ulottunut. Sosiaalitieteiden tutkimuksen arviointikäytänteiden hajanaisuuden vuoksi sosiaalitieteiden tutkimuskäytänteisiin on sovellettu lääketieteellisen tutkimuksen arviointikriteerejä. Haasteellisuutta tähän on tuonut tutkimusalojen erilaisuus. (Rauhala & Virokangas, 2011, 235). Kehittääkseen sosiaalitieteiden tutkimusalan arviointikriteerejä Tutkimuseettinen neuvottelukunta julkaisi keväällä 2009 mietinnön ihmistieteissä tehtävän tutkimuksen arvioinnista. Opetusministeriö on antanut ohjeistuksen ottaa mietinnön käyttöön vuoden 2010 aikana. (Rauhala & Virokangas, 2011, 236).

Tarkastelemme oman työmme eettisyyttä neuvottelukunnan laatiman ohjeistuksen näkökulmien kautta, koska ne huomioimalla tutkija voi varmistaa tutkimuksen olevan eettisesti hyväksyttävä, luotettava ja

uskottava. Olemme varmistaneet sekä tutkimuksen että oman rehellisyytemme näkymisen työssä olemalla huolellisia ja tarkkoja itse työtä tehdessä, tallentamalla ja esittämällä tulokset sellaisenaan kuten ne ovat meille tulleet.

Tiedonhankintamenetelmänä olemme käyttäneet laadukasta Digium Enterprise-tiedonkeruuohjelmaa, joka oli Hämeenkosken kunnan ostama palvelu. Näin olemme varmistaneet tiedonhankinnan ja arviointimenetelmän olevan eettisesti kestävä ja kriittisesti tarkasteltava. Itse raportissa tutkimuksen tulokset on käyty avoimesti ja vastuullisesti läpi. Tutkimusetiikan perusteisiin kuuluu, että tutkittavalla on oltava mahdollisuus pysyä anonyymina (Mäkinen 2006, 114) ja tämän olemme taanneet vastaajillemme. Olemme toimineet aineistonhankinnassa niin ettemme itsekään pysty identifioimaan vastaajia. Olemme myös kirjanneet toimintatapamme tutkimusraporttiin. Anonyymiudella on myös tutkimuksen tuloksen luotettavuuden kannalta etuja. Haastateltavan on helpompi puhua suoraan ja rehellisesti tutkittavasta asiasta ja tätä kautta ilmiöstä saadaan olennaisia asioita. (Mäkinen 2006, 115).

Nostamme raportissamme esille ilmiötä koskevia aikaisempia tutkimuksia omassa kappaleessaan. Koska kyseiset tutkimukset ovat olleet työmme kannalta merkittäviä, käytämme aikaisempia tutkimuksia myös työmme teorialähteinä. Aikaisempien tutkimuksien tekijöitä olemme kunnioittaneet viittaamalla heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla. Tutkimus on suunniteltu huolellisesti alusta asti. Tutkimustyö on dokumentoitu suunnitelmasta toteutukseen ja aina arviointiin saakka. Dokumentointi on tapahtunut Office-sovelluksen ohjelmilla ja dokumentointi on tallennettu meidän molempien henkilökohtaisille muistitikuille. Tutkimukseen liittyvät oikeudet, vastuukysymykset, velvollisuudet, periaatteet, kustannukset, aineiston säilyttäminen ja käyttöoikeudet on sovittu työn tilaajan ja oppilaitoksen kanssa toimeksiantosopimuksessa.

Internetissä kerätty tutkimusaineisto ei eroa tutkimusetiikan ja tietosuojan osalta perinteisestä kyselyhaastattelusta tai postikyselystä.

Luottamuksellisen viestinnän periaatteen on katsottu perustuslaissa

koskevan myös sähköpostia ja muuta sähköistä viestiliikennettä. (Kuula 2006, 175.) Tutkimuksen tulokset olivat ensin Digium Enterprise-ohjelmistoon tallennettuina. Ohjelmisto oli Internetissä, mutta käyttäjätunnuksen ja salasanan varmistamana. Käyttäjätunnus ja salasana olivat meidän molempien hallussa.

Tutkimuslomakkeiden ja -pyyntöjen ollessa avattavissa jollain Internet-sivustolla täytyy kertoa tutkimuksen perustiedot ja tietosuojaratkaisut. Ne voidaan kertoa joko sivuston yhteydessä tutkimuksesta_kertovassa kohdassa, erikseen avautuvassa lomakkeessa tai kyselyn alussa. Tutkimuksen informointi velvoittaa tutkijaa siitä riippumatta, saako tämä aineiston paperilla, nauhurille tallentaen vai sähköisen viestinnän avulla. (Kuula 2006,175.) Kerroimme tutkimuksen kyselylomakkeen saatekirjeessä vastaamisen olevan nimetöntä ja vastaamisen olevan luottamuksellista. Itse kysymyksiä laatiessamme huolehdimme, että vastauksista ei voi tunnistaa yksittäistä henkilöä. Mäkinen (2006, 115) ohjeistaakin, että tutkittavien henkilöllisyydet on säilyttävä suojattuina.

8.3 Työn merkitys ammatilliselle kehitykselle

Tämä opinnäytetyöprosessi on kestänyt useamman vuoden. Prosessi aloitettiin hyvässä hengessä keväällä 2012, jolloin työskentely oli tiivistä ja motivoitunutta. Keväällä 2013 tehtiin kyselytutkimus, johon emme saaneet niin paljon vastauksia kuin mitä olimme odottaneet. Tämä alensi omalla tavallaan motivaatiota prosessia kohtaan. Tuolloin alkoivat myös muut tekijät kuten uupumus, vastoinkäymiset omassa henkilökohtaisessa elämässä ja työelämän vaatimukset näkyä opinnoista suoriutumisessa. Taakka kävi liian raskaaksi, jonka vuoksi opinnäytetyöprosessi hiipui takalalle tärkeysjärjestyksessä. Ajan myötä opinnäytetyöstä kasvoi ajatuksissamme "Hirmuinen epämääräinen Mörkö", mikä oli omiaan vaikeuttamaan työhön paneutumista. Harkinnassa kävi jättää prosessi kokonaan kesken. Keväällä 2016 ohjaava opettajamme totesi, että hänellä ei ole enää ohjauksen suhteen meille annettavaa ja saimme toisen

ohjaajan. Tämän toisen ohjaajan kanssa löysimme hyvän yhteistyöhengen ja saimme puhallettua opinnäytetyöprosessin takaisin henkiin.

Opinnäytetyöprosessi on kehittänyt tutkimuksellista osaamistamme. Prosessi on koostunut suunnittelusta, tutkimuksen toteutuksesta, arvioinnista ja raportoinnista. Työelämässä opinnäytetyöprosessista tulee olemaan vahvasti hyötyä, mikä tulee näkymään ammatillisuudessa, esimerkiksi Digium-palvelun käyttö on kehittänyt atk-taitojamme. Opinnäytetyöprosessi on vaatinut syvällistä perehtymistä varhaiskasvatusta koskevaan tutkimusmateriaaliin, jonka avulla olemme kasvattaneet omaa tietouttamme pedagogisesta näkökulmasta. Lisäksi juridinen tietoperusta on kehittynyt. Tietoperustan kriittinen arviointikyky on kehittynyt ja tukee tulevaisuudessa työelämää.

Teoreettisen osaamisen lisäksi olemme pohtineet paljon lapsiperheiden eli asiakasryhmän tarpeita ja toiveita ja sitä kautta vahvistaneet asiakastyön osaamistamme. Vaikka opinnäytetyöprosessissa ei ole ollut asiakkaiden kohtaamista juuri lainkaan, on asiakkaiden eli vastaajien elämäntilanne otettu huomioon ja pohdittu tutkimuksen tekemistä heidän lähtökohdistaan käsin. Työn tekeminen on avannut näköaloja yleiseen palvelutuotannon kehittämiseen ja kehittämiseen yhteiskunnassa sekä syventänyt palveluprosessien tuntemustamme.

Luonnollisesti työn lopullisen valmistumisen viivästyminen on vähentänyt toimeksiantajan työstä saamaa hyötyä. Toisaalta uudessa päiväkodissa avointen varhaiskasvatuspalvelujen tarjoaminen ei olisi vielä ollut edes mahdollista, koska rakenteellisten ongelmien vuoksi välillä on toimittu väistötiloissa ja sittemmin kaikki tilat ovat olleet päiväkodin käytössä. Kokonaisuutena katsomme, että olemme pääosin täyttäneet työmme tarkoituksen ja saavuttaneet työllemme asettamamme tavoitteet. Viedessämme perhekerhoihin kyselylomakkeita saimme innostuneen vastaanoton. Osallistaminen onnistui myös tulosten valossa, olihan suhteellisen moni vastaaja valmis osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2006. Kulttuuriset kehykset kasvatusvuorovaikutuksessa. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A.R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 70 – 90.

Alila, K., Eskelinen, M., Estola, E., Kahiluoto, T., Kinos, J., Pekuri, H-M., Polvinen, M., Laaksonen, R. & Lamberg, K. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Opetus- ja kulttuuriministeriö. [viitattu 7.6.2016]. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:12. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr12.pdf?lang=fi>.

Alila, K. & Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen. Avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. [viitattu 9.11.2012]. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:14. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/72270>.

Aula, M.K., Juurikkala, V., Kalmari, H., Kaukonen, P., Lavikainen M. & Pelkonen, M. 2016. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:29. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

HE 341/2014. 2014. Hallituksen esitys eduskunnalle lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Oikeusministeriö [viitattu 17.10.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140341#idp1178112>.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

- Hintsala, M. 2008. Avoin päiväkotikielma vanhemmuuden kontekstina. Kasvatustieteiden Pro Gradu-tutkielma. Lapin Yliopisto. [viitattu 30.5.2016]
Saatavissa: http://www.anssi.org/napero-hanke/opinnaytteet/avoin_paivakoti_vanhemmuuden_kontekstina_2007.pd.f.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hollolan kunta 2016. Leikkitoiminta. Hollolan kunta. [viitattu 27.5.2016].
Saatavissa: <http://www.hollola.fi/leikkitoiminta>.
- Hollolan seurakunta 2016. Toimintaa, lapset ja perheet. Hollolan seurakunta. [viitattu 27.5.2016]. Saatavissa:
http://www.hollolanseurakunta.fi/toimintaa/lapset_ja_perheet/kesakerhot
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila-Haapakoski, S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Rovaniemi: Varhaiskasvatus 90 Oy.
- Huuskonen, P. 2015. Vertaistuki. Terveystien ja hyvinvoinnin laitos. [viitattu 4.5.2016]. Saatavissa: https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen_kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/vertaistuki.
- Hämeenkosken kappeliseurakunta 2012. Tapuli 3/2012. Hämeenkosken kappeliseurakunnan tiedotusmoniste. Hämeenkosken kappeliseurakunta. Hämeenkoski.
- Hämeenkosken kunta a. 2012. Kosken Kohinat 2/2012. Hämeenkosken kunnan tiedotusmoniste. Hämeenkosken kunta. Hämeenkoski.
- Hämeenkosken kunta b. 2012. Kosken Kohinat 3/2012. Hämeenkosken kunnan tiedotusmoniste Hämeenkosken kunta. Hämeenkoski.
- Kallinen, S. (toim.) 2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma Kaste 2012-2015 loppuraportti. Valtioneuvosto [viitattu 20.5.2016]. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:8. Saatavissa:

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74927/Rap%20ja%20mui_2016_8_PDF_.pdf?sequence=1.

Kangas, J. 2016. Enhancing children's participation in early childhood education through the participatory pedagogy. Tohtorin väitöskirja. Department of Teacher Education. Faculty of Behavioral Science. University of Helsinki. [Viitattu 31.5.2016]. Saatavissa:

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/159547/enhancin.pdf?sequence=1>.

Kananen, J. Verkkotutkimus opinnäytetyönä, laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas, Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 187, 2014.

Kananen, J. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä : kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. 2012. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A.R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 90 – 108.

Kekkonen, M. 2014. Perheiden lastenhoitojärjestelyt ja tyytyväisyys päivähoitopalveluihin. Teoksessa Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 274 - 285.

Kosken HI Lasten ja Nuorten kuvataidekoulu1995. Kosken HI Lasten ja Nuorten Kuvataidekoulun toimintakertomus vuodelta 1995.

Kosken VPK 2016. Nuoriso-osasto. Kosken VPK [viitattu 25.5.2016]. Saatavissa:

http://www.koskenvpk.com/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=58.

Koskela, A.& Pusa, K. 2014. Kuin toinen olohuone tai leikkihuone meille. Rovaniemen avoin päiväkotiperheiden tukena. Kasvatustieteen Pro

Gradu – tutkielma. Lapin Yliopisto. [viitattu: 29.5.2016] Saatavissa:
<http://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/59664/Koskela.Anu+&Pusa.Kaisa.pdf;jsessionid=E8EAA8419993EB8937E0E7040D9AA329?sequence=2>.

Kuuskoski, E. 2003. Vertaistoiminta osana ihmisyyttä. Teoksessa Niemelä, J. & Dufva, V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat, Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituohannella. Jyväskylä: PS-kustannus, 30 - 39.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Osuuskunta Vastapaino

Laine, K. & Neitola, M. 2002. Lasten syrjäytyminen päiväkodin vertaisryhmästä. Turku. Painosalama Oy.

Leinonen, J.; Brotherus, A. & Venninen, T. 2014. Children's participation in Finnish pre-school education – Identifying, Describing and Documenting Children's Participation. Nordisk Barnbehageforskning - Journal of Nordic early childhood education research vol. 7. nr 8. p. 1 -16. [viitattu 25.5.2016]. Saatavissa:
<https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/view/725/794>.

Lähteenmäki-Smith, K. & Terävä, E. 2012. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuohjelman (Kaste) 2008 - 2011 arviointi. Loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:2. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Mahkonen, S. 2015. Varhaiskasvatuslaki. Helsinki: Edita.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2016. Mannerheimin Lastensuojeluliitto [viitattu 20.5.2016]. Saatavissa: www.mll.fi.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan abc. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.

Naispuolisen sijaistyövoiman kouluttamisesta 1940. Naisten Työvalmiusliitto – Kvinnornas Arbetsberedskapsförbund r.y. [viitattu: 29.5.2016]. Saatavissa:

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/84225/fd2012-pp00000608-pdf001.pdf?sequence=1>.

Niemelä, P. 2011. Sosiaalityö hyvinvointietiikan toteuttajana. Teoksessa Pehkonen, A & Väänänen-Fomin, M. 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 13 - 43.

Nivala, E. & Ryytänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Teoksessa Hämäläinen, J.(päätoim.) .Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikirja 2013. Suomen sosiaalipedagoginen seura. Tampere: Suomen yliopistopaino oy – Juvenes print, 9-41.

Nylund, M. 2005. Vertaisryhmät kokemusten ja tiedon jäsentäjinä. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. 2005 Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 195-213.

OKM 2016. Varhaiskasvatus. Opetus- ja kulttuuriministeriö [viitattu: 26.5.2016]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/varhaiskasvatus/?lang=fi>.

Oksavuori, A. 2016. Kosken VPK:n naisosaston puheenjohtaja. Tekstiviestitiedonanto 26.5.2016.

Paavola, A. 2004. Perhe keskiössä. Ideoita yhteistyöhön perheiden parhaaksi: kokemuksia Ruotsin Leksandista ja useista Suomen kunnista. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto.

Palojärvi, H. 2000. Oma-apuryhmät naisten voimavaroina. Teoksessa Auvinen, A. (toim.) Omin ehdoin. Naisten oma-apuryhmien opas. Helsinki: Kansalaisareena, 43-50.

Päivähoitolaki 36/1973. 2016. Oikeusministeriö. [viitattu: 17.2.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730036>.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011. Valtioneuvoston kanslia [viitattu 20.5.2016]. Saatavissa:

<http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/147449/Kataisen+hallituksen+ohjelma/81f1c20f-e353-47a8-8b8f-52ead83e5f1a>.

Ratkaisujen Suomi 2015. Neuvottelutulos strategisesta hallitusohjelmasta. Valtioneuvoston kanslia [viitattu 20.5.2016]. Saatavissa:

http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Hallitusohjelma_27052015.pdf/75d94d8d-15c9-405a-8a9b-eca4987b635e.

Rauhala, P-L & Virokangas, E. 2011. Sosiaalityön tutkimuksen etiikka, opettaminen ja tietoarvo. Teoksessa Pehkonen, A & Väänänen-Fomin, M. 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 235 - 255.

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Yläne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.

Ruusunen, S. 2012. Päiväkodin johtaja perhepäivähoidon ohjaaja. Hämeenkosken kunta. Haastattelu 18.05.2012.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. a 2015. Teemoittelu. Tampereen Yliopisto. [viitattu 9.6.2016]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/kvali/L7_3_4.html.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. b 2015. Tyypittely. Tampereen Yliopisto. [viitattu 9.6.2016] Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/kvali/L7_3_5.html.

Suomen virallinen tilasto, SVT. 2012. Väestörakenne. Verkkojulkaisu. ISSN=1797-5379. [viitattu: 5.8.2012]. Tilastokeskus. Helsinki. Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/tau.html>.

THL 2016. Osallisuus. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 4.5.2016]. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>.

Valli, R, 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. Sosiaali- ja terveysministeriö [viitattu 22.5.2016].

Saatavissa:

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70095/kasvatus.pdf?sequence=1>.

Varhaiskasvatustilasto 2015. 2015. Oikeusministeriö, Edita Publishing Oy. [viitattu: 17.2.2016]. Saatavissa:

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search\[type\]=pika&search\[pika\]=Varhaiskasvatustilasto](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search[type]=pika&search[pika]=Varhaiskasvatustilasto)

Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö 2016. Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö. Opetushallitus. [viitattu 17.10.2015]. Saatavissa:

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/lainsaadanto/varhaiskasvatus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Stakes Oppaita 56. Helsinki. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Stakes.

Varhaiskasvatus vuoteen 2020. 2007. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriö [viitattu 20.5.2016]. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72906/Selv200772.pdf?sequence=1>.

Varhaiskasvatusta linjaavat asiakirjat ja suunnitelmat 2015. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [viitattu 17.10.2015]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/lait_ja_oppaat/varhaiskasvatus_ja_paivahoito/linjaavat_asiakirjat_ja_suunnitelmat.

Vasu2017 aikataulu perustetyön tueksi. 2015. Opetushallitus [viitattu 19.3.2016]. Saatavissa:

http://www.oph.fi/download/174071_VASU2017_aikataulu.pdf.

Vasu2017-verkkokomentointi. 2015. Opetushallitus [viitattu 19.3.2016]. Saatavissa:

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/vasu2017_verkkokommentointi/103/0/osallisuus_varhaiskasvatuksessa.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Vuorinen, S. 2016. Partiolippukunta Koskenlaskijoiden entinen puheenjohtaja. Keskustelutiedonanto 26.5.2016.

Välimäki, A-L. & Rauhala P-L. 2000. Lasten päivähoiton taipuminen yhteiskunnallisiin murroksiin Suomessa. Sivut Lehdessä Yhteiskuntapolitiikka-YP.

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

Avoin varhaiskasvatus Hämeenkoskella

Tervetuloa kyselyyn!

Olemme Lahden Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja teemme opiskeluamme kuuluvaa opinnäytetyötä. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, mitä hämeenkoskelaiset lapsiperheet toivovat ja odottavat avoimilta varhaiskasvatuspalveluilta. Tämän kyselyn avulla pyritään löytämään suuntaviivoja Hämeenkosken perhe- ja varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseksi yhdessä kuntalaisten kanssa.

Avoin varhaiskasvatus käsittää pikkulapsiperheille suunnattuja toimintoja ja palveluja, joihin voi osallistua joko säännöllisesti tai satunnaisesti perheen tarpeen mukaan. Tällaista toimintaa ovat esimerkiksi perhe- ja päiväkerhot. Toimintoja järjestävät kunnat, seurakunnat ja erilaiset järjestöt. Hämeenkoskella näitä palveluja ovat olleet kunnan kesäisin järjestämä leikkikenttätoiminta, seurakunnan perhe- ja päiväkerhot sekä MLL:n perhekahvila.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömästi ja käsittelemme tietoja luottamuksellisesti.

Vastauksenne tarjoavat meille sekä kunnan ja seurakunnan palvelujen kehittämiseksi arvokasta tietoa. Mikäli haluatte lisätietoja kyselystä, voitte ottaa meihin yhteyttä.

Tarja Kuoppa tarja.kuoppa1@student.lamk.fi

Niina Laakso niina.laakso1@student.lamk.fi

1. Vastaaja on lapsen

- äiti
- isä
- vanhemmat yhdessä
- muu huoltaja

2. Perheessänne on alle kouluikäisiä lapsia

- 1 lapsi
- 2 lasta
- 3 lasta
- enemmän kuin 3 lasta

3. Ovatko alle kouluikäiset lapsenne

- kokopäivähoidossa
- osa-aikahoidossa
- perhepäivähoidossa
- jossain muualla, missä _____

4. Käytättekö avoimia varhaiskasvatuspalveluja, joita ovat kunnan kesäisin järjestämä leikkikenttätoiminta, seurakunnan päivä- ja perhekerhot sekä MLL:n perhekahvila?

kyllä, mitä palveluja? _____

ei, miksi ette käytä? _____

Seuraavat kysymykset 5-15 on tarkoitettu teille, jotka vastasitte kyllä ja käytätte Hämeenkoskella järjestettäviä avoimia varhaiskasvatuspalveluja.

Jos vastasitte ei, voitte siirtyä kysymykseen 16.

5. Kuinka usein käytätte avoimia varhaiskasvatuspalveluja?

- silloin tällöin
- kerran viikossa
- kaksi kertaa viikossa
- useammin

6. Mikä on saanut teidät lähtemään toimintaan mukaan?

_____
_____
_____

7. Mistä olette saaneet tietoa avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

- neuvolasta
- päiväkodista
- paikallislehdistä
- ystäviltä
- jostain muualta, mistä? _____

8. Onko avoimia varhaiskasvatuspalveluja helppo käyttää?

kyllä, miksi? _____

ei, miksi? _____

9. Vastaavatko tarjolla olevat avoimet varhaiskasvatuspalvelut odotuksianne?

kyllä, miksi? _____

ei, miksi? _____

10. Koetteko saavanne tukea kasvatustehtäväänne avoimen varhaiskasvatuksen henkilökunnalta?

- kyllä
- jonkin verran
- ei

11. Millaista tukea kasvatustehtäväänne olette saaneet tai toivoisitte saavanne?

---

12. Koetteko saavanne tukea kasvatustehtäväänne muilta toimintaan osallistuneilta vanhemmilta?

- kyllä
 jonkin verran
 ei

13. Millaista tukea olette saaneet tai toivoisitte saavanne?

---

14. Koetteko itse tukeneenne muita toimintaan osallistuneita vanhempia? Kertokaa esimerkkejä.

---

15. Aiottako jatkossakin osallistua avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan?

kyllä, miksi? _____
en, miksi? _____

Seuraavat kysymykset 16-18 ovat heille, jotka eivät käytä avoimen varhaiskasvatuksen palveluja.

16. Onko teillä kiinnostusta lähteä mukaan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan?

- kyllä
 mahdollisesti
 ei

17. Kuinka usein uskoisitte osallistuvan avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin?

- silloin tällöin
 kerran viikossa
 kaksi kertaa viikossa
 useammin

18. Millaista tukea lasten hoitoon ja kasvatukseen kaipaisitte avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

Seuraavat kysymykset ovat taas kaikille vastaajille.

19. Mitä avoimia varhaiskasvatuspalveluja olisitte kiinnostuneet käyttämään, jos niitä olisi tarjolla? Voitte valita useamman vaihtoehdon. Avoimella päiväkodilla tarkoitamme yhteistä aikaa ja paikkaa, jossa vanhemmat voivat lapsineen kokoontua yhteen.

- avoin päiväkot
- perhepuistot
- perhekahvilat
- kerhotoiminta
- lapsiparkit
- jotain muuta, mitä? _____

20. Kuinka tärkeitä teidän mielestänne ovat seuraavat asiat avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa?

Ohje: Valitkaa mielipidettänne vastaava numero väliltä 1-5 (1=ei yhtään tärkeä ... 5=erittäin tärkeä)

	1	2	3	4	5
muiden vanhempien tapaaminen	( )	( )	( )	( )	( )
lapset saavat leikkikavereita	( )	( )	( )	( )	( )
asiantuntijoiden tapaaminen	( )	( )	( )	( )	( )
toimintatuokiot, esim musiikki, askartelu	( )	( )	( )	( )	( )
tuote-esittelyt	( )	( )	( )	( )	( )
mahdollisuus saada omaa aikaa	( )	( )	( )	( )	( )
lyhytaikainen lastenhoito	( )	( )	( )	( )	( )
ruokailumahdollisuus	( )	( )	( )	( )	( )
jokin muu, mikä	( )	( )	( )	( )	( )

21. Mitä yhteistä toimintaa toivoisitte järjestettävän sekä vanhemmille että lapsille yhdessä ja erikseen?

---

22. Onko avoimen varhaiskasvatuksen palveluista tiedottaminen mielestänne

- riittävä
- heikkoa
- riittämätöntä

23. Ovatko avoimet varhaiskasvatuspalvelut riittävän monipuolisia Hämeenkoskella?

kyllä, miksi? _____
ei, miksi? _____

24. Olisitteko valmis osallistumaan avointen varhaiskasvatuspalveluiden suunnitteluun?

- kyllä
 mahdollisesti
 en

25. Olisitteko valmis osallistumaan avointen varhaiskasvatuspalveluiden toteutukseen?

kyllä, millä tavoin esimerkiksi? _____
mahdollisesti, millä tavoin esimerkiksi? _____
en, miksi ette? _____

26. Olisitteko valmis maksamaan avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

- kyllä
 en

27. Jos vastasitte kyllä, niin kertoisitteko mistä palveluista olisitte valmis maksamaan ja kuinka paljon?

_____
_____
_____

28. Mikäli Hämeenkoskella olisi tarjolla monipuolisempia avoimia varhaiskasvatuspalveluja, käyttäisittekö siinä tapauksessa kunnallista päivähoitoa?

- kyllä
 en

29. Jos vastasitte kyllä, niin minkälaisia avoimia varhaiskasvatuspalveluja perheenne tarvitsisi, jotta ette käyttäisi kunnallista päivähoitoa?

_____
_____
_____

30. Olisiko vielä jotain, mitä haluaisitte kertoa? Sana on vapaa.

_____
_____
_____

Liite 2: Ilmoitus kunnan tiedotteessa

Hämeenkosken kunta

Leila Tupasela

Hei!

Tässä olisi ilmoitus Kohinoihin opiskeluamme liittyvästä ja päivähoidon tilaamasta tutkimuksesta. Kiitos, että joustit tässä asiassa.

Terveisin Tarja Kuoppa

Vaikuta perhe- ja varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseen

Kyselytutkimus alle kouluikäisten lasten Vanhemmille

Kaksi Lahden ammattikorkeakoulun aikuisopiskelijaa kartoittaa opinnäytetyönään hämeenkoskelaisten lapsiperheiden tarpeita ja toiveita avointa varhaiskasvatusta kohtaan. Avoin varhaiskasvatus käsittää pikkulapsiperheille suunnattuja toimintoja, joihin voi osallistua joko säännöllisesti tai satunnaisesti perheen tarpeen mukaan. Hämeenkoskella tällaista toimintaa ovat mm. kunnan kesäisin järjestämä leikkikenttätoiminta, seurakunnan perhe- ja päiväkerhot sekä MII:n perhekahvila.

Selvityksen avulla pyritään löytämään suuntaviivoja Hämeenkosken perhe- ja varhaiskasvatus-palvelujen kehittämiseksi yhdessä kuntalaisten kanssa. Mielenpito on tärkeä!

Tutkimukseen voit osallistua vastaamalla kyselyyn joko sähköisesti tai kirjallisesti 17.2 - 17.3.2013. Linkki kyselyyn löytyy kunnan Internet-sivuilta. Paperilomakkeita ja palautuskuoria on saatavissa kirjaston palvelupisteessä. Paperilomakkeet palautetaan kirjastoon. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömästi. Tietoja käsitellään luottamuksellisesti.